

ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ 12

Benjamin Péret

**Η ΚΑΤΑΙΣΧΥΝΗ ΤΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ
LOUIS ARAGON: Ο ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ**

"ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ" CAHIERS D'ETUDES ANTIAUTORITAIRES

ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ Νο 12

Cahiers d' études antiautoritaires

Η ΚΑΤΑΙΣΧΥΝΗ ΤΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ

τοῦ Benjamen Péret

ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.

Η ΚΑΤΑΙΣΧΥΝΗ ΤΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ (*Le Déshonneur des Poètes*) του Benjamin Péret: Μετάφραση του Μανόλη Λαμπρίδη από τό «*Socialisme ou Barbarie*» Νο 29, Δεκέμβρης 1959 – Φεβρουάριος 1960, σελ. 95-101. Δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά στο περιοδικό «*Κριτική*» τεύχος 7/8, Θεσσαλονίκη 1960, σελ. 33-39.

Ο ΟΝΟΜΑΣΤΟΣ LOUIS ARAGON Η Ο ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ (*Le nommé Louis Aragon ou le Patriote professionnel*) του Jean Malaquais: Μετάφραση του Χρήστου Κανδιλώρου από τά μηνιαία τετράδια «*spartacus*» Νο 7, Φεβρουάριος 1947.

ΕΚΔΟΣΗ: «*Διεθνής Βιβλιοθήκη*», Ἄπριλιος 1983, σειρά τετραδίων «ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ – Cahiers d' études antiautoritaires», Ἐκδότης-ὑπεύθυνος: Χρήστος Κωνσταντινίδης, Ἴπποδάμου 7, Παγκράτι.

Φωτοστοιχειοθεσία: ΦΩΤΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΕ, Κεραμικοῦ 23, τηλ. 52.45.846.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ του «*Πεζοδρομίου*» καί τῶν διβλίων τῆς «*Διεθνοῦς Βιβλιοθήκης*»: Βιβλιοπωλεῖο «*ΜΑΥΡΟ ΡΟΔΟ*», Δελφῶν 2 (καί *Διδότου γωνία*), τ.τ. 144. τηλ. 36.08.635 Ἀθήνα.

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ BENJAMIN PÉRET

Ὁ σύντροφός μας καί φίλος μας Benjamin Péret δέν ὑπάρχει πιά. Μέ αὐτόν, τό ἐπαστατικό κίνημα ἔχασε, τό Σεπτέμβριο τοῦ 1959, ἓνα ἀπό τά σπανιότατα δημιουργικά πνεύματα, πού, σ' ὄλη τους τή ζωή, ἀρνήθηκαν νά ἐξαργυρώσουν τήν ἐμπνευσή τους σέ χρῆμα, βραβεῖα Goncourt ἢ Στάλιν, cocktails στοῦ Gallimard. Ὁ Péret θά μείνει γιά μᾶς ὑπόδειγμα, γιατί ἐπιβεβαίωσε τίς ἰδέες του μέ τή ζωή του ὄχι μόνο σέ ὀρισμένες ἔκτακτες περιστάσεις, παρά κάθε μέρα ἐπί σαράντα χρόνια, μέ τήν ἀρνησή του, πού τήν ἐπαλαύμβανε κάθε μέρα, νά δεχτεῖ τόν παραμικρό συμβιβασμό μέ τά ἀστικά ἢ τά σταλινικά αἶσχη.

Ὁ ἀστικός καί «προοδευτικός» τύπος πάσχιζε νά τόν θάψει κάτω ἀπό τή σιωπή του, ὅσο ζοῦσε. Δοκίμασε ἀκόμα, νεκρόν, νά τόν ἀκρωτηριάσει, μιλώντας γι' αὐτόν μέ τήν εὐκαιρία τοῦ θανάτου του, σάμπως ὁ Péret νά μὴν ὑπῆρξε παρά μόνον ἓνας λογοτέχνης. Ὅμως, αὐτό πού εἶναι «λογοτεχνία» γι' αὐτούς τούς κυρίους, στά μάτια τοῦ Péret ἦταν *δodéλυμα*. Εἶχε μείνει, μαζί μέ τόν André Bréton, ἓνας ἀπό τούς σπάνιους ὑπερρεαλιστές, γιά τούς ὁποίους ὁ ὑπερρεαλισμός διατήρησε ἀκέραιο τό ἐπαστατικό του περιεχόμενο, ἀρνηση ὄχι μόνο μιᾶς ὀρισμένης μορφῆς λογοτεχνίας, παρά τῆς λογοτεχνίας καί τοῦ σύγχρονου λογοτέχνη ὡς τέτοιων. Ἡ ἐπανάσταση στήν κουλτούρα ἦταν γι' αὐτόν ἀξεχώριστη ἀπό τήν ἐπανάσταση στήν κοινωνική ζωή καί ἀδιανόητη χωρίς αὐτήν. Καί αὐτή ἡ ἐνότητα τοῦ ἀγώνα γιά τήν πνευματική καί ὕλική ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνθρώπου δέν ἔμεινε στόν Péret εὐχή ἢ ὁμολογία πίστεως. Διαπότισε καί τό συγγραφικό ἔργο του καί τή ζωή του. Ἀγωνιστής τοῦ *Κομμουνιστικοῦ Κόμματος* τότε πού αὐτό ἦταν ἄξιο αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος, πολύ γρήγορα προσχώρησε στήν γύρω ἀπό τόν Τρότσκι συσπειρωμένη *Ἀριστερή Ἀντιπολίτευση*. Πολεμώντας στόν πόλεμο τῆς Ἰσπανίας, ὀδηγήθηκε, ἀπό τήν ἐμπειρία τοῦ σταλινισμοῦ μέσα στά ἴδια τά γεγονότα, νά ἀναθεωρήσει τίς ἰδέες τοῦ Τρότσκι καί νά καταλάβει πῶς δέν ὑπῆρχε πιά στή Ρωσία τίποτε ἀπό τόν προλεταριακό χαρακτήρα τῆς ἐπανάστασης τοῦ Ὀκτώβρη. Ἐφτασε ἔτσι νά κριτικάρει δίπλα τίς θέσεις τοῦ ἐπίσημου τροτσκιζμοῦ στό *«Μανιφέστο τῶν Ἐμνηντῶν τῶν Γραφῶν»* μπροσούρα πού δημοσιεύτηκε τό 1945 στό Μεξικό. Μετά τή ρήξη του μέ τόν τροτσκιζμό, πού ἔγινε ὀριστικά τό 1948, συνέχισε μέ ἄλλους γάλλους καί ἰσπανούς συντρόφους, τίς προσπάθειές του γιά τήν ἐπανάσταση μιᾶς ἐπαστατικῆς κίνησης πάνω σέ νέες βάσεις.

Κρίναμε πῶς ὁ καλύτερος τρόπος νά τιμήσομε τή μνήμη του θά ἦταν νά ἀναδημοσιεύσομε τό *«Ἡ κατασχὴν τῶν Ποιητῶν»* (Le Déshonneur de Poètes), πού δημοσιεύτηκε στό Μεξικό τό Φεβρουάριο τοῦ 1945, καί πού ἔμεινε σχεδόν ἄγνωστο στή Γαλλία. Γιατί δείχνοντας σ' αὐτό τό κείμενο πῶς οἱ ὑψηλότερες ἀξίες τῆς ποίησης καί τῆς ἐπανάστασης, ὄχι μόνο δέν εἶναι ἀντίθετες, παρά συμπίπτουν καί δείχνοντας πῶς ἡ ἐκπόρνευση στό σωβινισμό ὀδήγησε τούς Aragon καί τούς Eluard καί τήν ἐργατική τάξη νά προδώσουν, καί στούς ἀστικούς κανόνες τοῦ Ὁραιοῦ νά ἐπιστρέφουν, ὁ Péret ἐκφράζει ἐδῶ καί τήν ἀλήθεια τῆς ζωῆς του καί ὅ,τι ἀπ' αὐτήν τή ζωή πρέπει νά μείνει γιά μᾶς παράδειγμα ἀκατάλυτο.

SOCIALISME OU BARBARIE

No 29 Δεκέμβριος 1959 – Φεβρουάριος 1960, σελ. 91-92.

ΕΦΥΓΕ ΧΩΡΙΣ Ν' ΑΦΗΣΕΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

«*Η φιλοσοφία αρχίζει με τό χάλασμα ενός πραγματικού κόσμου*». Τό ίδιο και ή ποίηση.

Η έκφραση «*στό περιθώριο*» ταιριάζει απολύτως στον Benjamin Péret, ό όποίος έλαβε μέρος, από τό 1922, στην «*πολιτιστική και πολιτική ζωή τής Γαλλίας*» μόνο και μόνο για νά συμβάλει στην κατάρρευσή της, μ' όλες του τίς δυνάμεις. Αυτή ή ζωή μέ τίς πατροπαράδοτες μορφές της τής έμπορευματικής λογοτεχνίας, του κοινοβουλευτισμού και τής συνεργασίας των τάξεων, δέν ήταν παρά σύνολο παραχωρήσεων – χωρίς καμιάν έπαναστατική σημασία – προς την κοινωνία. Ό Péret αγωνίστηκε ως τό τέλος έναντίον των άστικων και ψευτοσοσιαλιστικών ιδεών, έναντίον των χριστιανικών και σταλινικών δογμάτων, έναντίον τής δουλείας και τής τεχνοκρατίας... για μιάν άνεξάρτητη έπαναστατική τέχνη. Δέν ήταν ούτε ρεφορμιστής ούτε μυστικιστής (*και κατά τουτό διαφέρει από τους «άριστερους διανοομένους*») δέν ήταν από κείνους τους λογοτέχνες για τους όποίους ή ύπεροχή του φανταστικού πάνω στό κοινωνικό θά έφτανε για νά κρύψει τον άπειρο παραλογισμό του σημερινού κόσμου. Η περιφρόνησή του προς κάθε χώρο ρεαλισμού, στην τέχνη, ήταν τόσο ριζική όσο και ή απέχθειά του προς τους χαμένους στην άμφραυλοσκοπία τους έγωμάνεις. Δέ δικαίωνε τον κόσμο έτσι όπως είναι, αλλά και δέν προσαθούσε νά τον αλλάξει μόνο για τον έαυτό του, κοιτάζοντας άλλου.

Ό Benzamin Péret είναι ίσως ό μόνος πού αφιέρωσε όλη τή ζωή του στην ένωση πού τόσο την ευχόταν ό Bréton, του Marx και του Rimbaud σέ μιά μόνη δύναμη: ήταν μαζί μαρξιστής και μεγάλος ποιητής. Η άκραιότητά του, ή ασυτηρότητα τής συμπεριφορής και των κρίσεών του, ή αυταπάρνησή του, ή όρεξή του, τό παιδικό του δλέμμα, ή άδιαλλαξία του, τό χιοῦμορ του, ή θλίψη του είναι ήδη παροιμιώδη. Κι ενώ καμιά έφημερίδα δέ χαιρέτισε μέ τό παραμικρό άρθράκι την έκδοση βιβλίων τόσο σημαντικών όπως Dés-honneur des poètes, Feu central, Mort aux vaches et au champ d' honneur κλπ. ό θάνατός του προκάλεσε, σάν κατά τύχη, μεγάλο ενδιαφέρον σ' αυτούς τους κυρίους τής Aurore, των Lettres Françaises, του France Soir, τής Liberation και του Figaro Littéraire¹. Ίδιος όρίζοντας, ίδια μέθοδος: Τώρα πού είναι πεθαμένος τον θαυμάζουν.

Έκείνο τό απόγευμα, στό Batignolles, στον ένταφιασμό αυτού του άναντικατάστατου φίλου, πού χωρίς αυτόν πολλοί από κείνους πού ήταν εκεί για νά τον χαιρετίσουν για τελευταία φορά δέ θά ήταν αυτό πού είναι, σκέφτηκα πώς ό μόνος αντίξιος του φόρος τιμής θά ήταν: ένα άεροπλάνο, πετώντας πάνω άπ' τό Παρίσι, νά γράψει μέ καλλιγραφικά γράμματα, κόκκινα και μαῦρα, τοῦτο τό έγίγραμμα του Τρότσκι: «*Η Έπανάσταση όφείλει νά κατακτήσει για όλους τους ανθρώπους τό δικαίωμα όχι μόνο στό ψωμί παρά και στην ποίηση*».

Είναι μιά υπόσχεση πού θά την τηρήσομε.

Jean-Jaques LEBEL

Socialisme ou barbarie No 29, Δεκέμ. 1959 – Φεβρ 1960 σελ. 93-94

(1) Από τό 1948 ό Péret αγωνιζόταν μέσα σέ έναν ισπανικό έπαναστατικό σχηματισμό. Αυτό δέν ιμύδισε τίς φαλαγγίτικες έφημερίδες τής Μαδρίτης νά τον γεμίσουν έγκώμια.. μεταθανάτια.

Η ΚΑΤΑΙΣΧΥΝΗ ΤΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ

Ἄν ἀναζητήσει κανείς τήν πρωταρχική σημασία τῆς ποίησης – πού σήμερα εἶναι κρυμμένη κάτω ἀπό χίλια δυό γυαλιστερά ψευτοστολίδια τῆς κοινωνίας – θά διαπιστώσει ὅτι εἶναι ἡ ἀληθινή πνοή τοῦ ἀνθρώπου, ἡ πηγὴ κάθε γνώσης, καί αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ γνώση μέ τήν πιό ἄσπιλη ὄψη τῆς. Σ' αὐτὴν συμπυκνώνεται ὅλη ἡ πνευματικὴ ζωὴ τῆς ἀνθρωπότητας ἀπὸ τότε πού ἄρχισε νά παίρνει συνείδηση γιὰ τὴ φύση τῆς. Μέσα σ' αὐτὴν σπαρταροῦν τώρα οἱ ὑψηλότερες δημιουργίες τῆς καί, γῆ ἀνεξάντλητα γόνιμη, φυλάει μέσα τῆς παντοτεινά τοὺς ἀκατέργαστους κρυστάλλους καί τὴ συγκομιδὴ τοῦ Αὔριο. Θεότητα προστατευτικὴ μέ χίλια πρόσωπα, τὴν ὀνομάζουν ἐδῶ ἀγάπη, ἐκεῖ ἐλευθερία, ἀλλοῦ ἐπιστήμη. Παραμένει παντοδύναμη, κοχλάζει μέσα στοῦ παραμῦθι τοῦ Ἑσκιμώου, ξεσπάει μέσα στοῦ ἐρωτικὸ γράμμα, μυδροβολεῖ τὸ ἐκτελεστικὸ ἀπόσπασμα πού τουφεκίζει τὸν ἐργάτη πού ἀφήνει μιά τελευταία πνοή γιὰ τὴν κοινωνικὴ ἐπανάσταση, δηλαδή γιὰ ἐλευθερία, σπινθηρίζει μέσα στὴν ἀνακάλυψη τοῦ σοφοῦ, λιποθυμᾷ, ἀναιμικὴ ὡς καί στὰ πιό ἡλίθια κατασκευάσματα πού παίρνουν τ' ὄνομά τῆς, καί ἡ ἀνάμνησή τῆς – ἐγκώμιο πού θά μπορούσε νά εἶναι ἐπιτάφιο – εἰσδύει ἀκόμα καί μέσα στὰ μουμιωποιημένα λόγια τοῦ πάστορα, τοῦ δολοφόνου τῆς, πού τὸν ἀκούει ὁ πιστὸς γυρεῦντάς τὴν, τυφλὸς καί κουφός, στὸν τάφο τοῦ δόγματος, ὅπου δέν εἶναι πιά παρά μονάχα ἀπατηλὴ σκόνη.

Οἱ ἀναρίθμητοι δυσφημιστές τῆς, ἀληθινοὶ καί ψεύτικοι παπάδες, πιό ὑποκριτές ἀπ' τοὺς λειτουργοὺς ὄλων τῶν ἐκκλησιῶν, ψευδομάρτυρες ὄλων τῶν ἐποχῶν, τὴν κατηγοροῦν πὼς εἶναι μέσο ἀπόδρασης, φυγῆς μπροστὰ στὴν πραγματικότητα, σάμπως νά μὴν ἦταν ἡ ἴδια ἡ πραγματικότητα, ἡ οὐσία τῆς καί ἡ ἔξαρσή τῆς. Ἄλλά, ἀνίκανοι νά συλλάβουν τὴν πραγματικὴν ἀλήθεια στοῦ συνολοῦ τῆς καί στίς πολὺπλοκες σχέσεις τῆς, θέλουν νά βλέπουν μονάχα τὴν πιό πρόχειρη καί τὴν πιό ἐλεεινὴ ὄψη. Παρατηροῦν μονάχα τὴ μοιχεία χωρὶς ποτέ νά νιώθουν τὸν ἔρωτα, τὸ βομβαρδιστικὸ ἀεροπλάνο χωρὶς νά φέρνουν στοῦ νοῦ τους τὸν Ἰκαρο, τὸ περιπετειῶδες μυθιστόρημα χωρὶς νά καταλαβαίνουν τὴ διηνεκὴ ποιητικὴ λαχτάρια, τὴ στοιχειώδη καί βαθιὰ, τὴν ὁποία, μάταια, φιλοδοξεῖ νά ἱκανοποιήσει. Καταφρονοῦν τὸ ὄνειρο γιὰ χάρι τῆς πραγματικότητάς τους, σάμπως τὸ ὄνειρο νά μὴν ἦταν μιά ἀπ' τίς ὄψεις τῆς καί μάλιστα ἡ πιό συνταραχτικὴ, ἐξάιρουν τὴ δράση σὲ βάρος τοῦ στοχασμοῦ, σά νά μὴν ἦταν ἡ πρώτη χωρὶς τὸ δεύτερο ἓνα sport, τόσο ἀσήμαντο ὅσο καί καθὲς sport. Ἄλλοτε ἀντιτάσσανε τὸ πνεῦμα στὴν ὕλη, στὸν ἀνθρώπο τὸ θεὸ τους. Σήμερα ὑπερασπίζονται τὴν ὕλη ἐναντίον τοῦ πνεύματος. Στὴν πραγματικότη-

τα, δίνουν αξία στη λογική σέ βάρος της ένόρασης, ξεχνώντας από πού αναβλύζει αυτή η λογική.

Οί έχθροί της ποίησης, σ' όλες τις εποχές, είχανε τή σκοτούρα πώς νά τήν υποτάξουν στους άμεσους σκοπούς τους, νά τή συνθλίψουν κάτω από τό θεό τους, ή, τώρα, νά τήν άλυσσοδέσουν στην ύπηρεσία της νέας θεότητας, μαύρης ή «κόκκινης» – κοκκινόμαυρης από ξεραμένο αίμα – πολύ πιό αίματοβαμμένης από τήν παλιά. Γι' αυτούς ή ζωή και ό πολιτισμός συνοψίζονται σέ χρήσιμο και σέ άχρηστο, κι έξυπνοείται ότι αυτό τό χρήσιμο παίρνει τή μορφή μιās τσάπας, πού χρησιμοποιείται πρós όφελός τους. Γι' αυτούς, ή ποίηση δέν είναι παρά ή πολυτέλεια του πλούσιου, άριστοκράτη ή τραπεζίτη, κι άν θέλει νά είναι «ώφέλιμη» στη μάζα, όφείλει νά υποταχθεί στη μοίρα των «έφηρμοσμένων» των «διακοσμητικών», των «οίκοκυρικών» κλπ. τεχνών.

Άπό ένστικτο νιώθουν ώστόσο ότι ή ποίηση είναι τό «πᾶ σῶ» του Ἄρχιμήδη, και φοβούνται μήπως, άν σαλέψει, ό κόσμος τους έρθει πίσω κατακέφαλα. Γι' αυτό, και ό ζήλος τους νά τή θεηλώνουν, νά της άρνούνται κάθε άποτελεσματική ένέργεια, κάθε αξία έξαρσης, γιά νά της δώσουν τόν ύποκριτικά παρηγορητικό ρόλο μιās άδελφής του Ἐλέους.

Όμως ό ποιητής δέν είναι γιά νά υποθάλπει στόν άλλον μιᾶ φαντασιώδη έλπίδα, επίγεια ή έπουράνια, ούτε νά άφοπλίζει τά πνεύματα, έμφυσώντας τους άπεριορίστη έμπιστοσύνη σ' έναν πατέρα ή έναν άρχηγό, πού κάθε κριτική έναντίον του θά ήταν ιεροσυλία. Έντελώς τό αντίθετο: ό ποιητής είναι εκείνος πού προφέρει πάντα τά βέβηλα λόγια και τίς αιώνιες βλασφημίες. Ό ποιητής πρέπει πριν άπ' όλα νά συνειδητοποιήσει τή φύση του και τή θέση του μέσα στόν κόσμο. Έφευρέτης, γιά τόν όποιον ή ανακάλυψή του είναι μόνο τό μέσο γιά νά πετύχει μιᾶ καινούργια ανακάλυψη, πρέπει νά πολεμάει χωρίς σταματημό τους καταλυτές θεούς πού πέφτουν μέ λύσσα πάνω στόν άνθρωπο γιά νά τόν κρατούν υπόδουλο στους δυνατούς της κοινωνίας και στη θεότητα, πού άλληλοσυμπληρώνονται. Θά είναι λοιπόν επαναστάτης, μά όχι άπ' αυτούς πού πολεμούν τό σημερινό τύραννο, τόν άποτρόπαιο στά μάτια τους γιατί βλάπτει τά συμφέροντά τους, γιά νά έγκωμιάσουν τήν έξοχότητα του αύριανου καταπίεστη, πού από τώρα κι όλας του είναι ύπηρέτες. "Όχι! ό ποιητής αγωνίζεται έναντίον κάθε καταπίεσης: του ανθρώπου από άνθρωπο πρώτα πρώτα και της καταπίεσης της σκέψης του από τά θρησκευτικά, φιλοσοφικά ή κοινωνικά δόγματα. Μάχεται γιά νά άποκτήσει ό άνθρωπος συνείδηση γιά τόν έαυτό του και γιά τό σύμπαν, πού όλοένα νά γίνεται και πιό τέλεια. Άπ' αυτό δέν βγαίνει πώς θέλει νά βάλει τήν ποίηση στην ύπηρεσία μιās πολιτικής δράσης, έστω κι επαναστατικής. Άλλά ή ιδιότητά του ως ποιητή τόν κάνει επαναστάτη πού πρέπει νά μάχεται σ' όλα τά πεδία. Στην περιοχή της ποίησης μέ τά μέσα πού προσιδιάζουν σ' αυτήν, και στην περιοχή της κοινωνικής δράσης, χωρίς ποτέ νά συγχέει τά δυό πεδία δράσης, άλλιώς ξαναφέρνει τή σύγχυση πού πάει νά διαλύσει, και, συνεπώς παύει νά είναι ποιητής, δηλαδή επαναστάτης.

Οί πόλεμοι όπως αυτός πού ύφιστάμεθα, γίνονται μόνο και μόνο πρós όφελος ενός συνασπισμού όλων των όπισθοδρομικών δυνάμεων, και σημαίνουν

κοντά στ' άλλα, σταμάτημα τῆς ἐκπολιτιστικῆς ἀνάτασης πού καταστρέφεται ἀπ' αὐτές τίς ὀπισθοδρομικές δυνάμεις, πού τίς ἀπειλοῦσε ὁ πολιτισμός. Αὐτό εἶναι τόσο φανερό, πού δέ χρειάζεται νά ἐπιμείνομε. Μοιραία συνέπεια αὐτῆς τῆς προσωρινῆς ἤττας τοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ἓνας θρίαμβος τοῦ ἀντιδραστικοῦ πνεύματος, καί πρῶτα πρῶτα τοῦ θρησκευτικοῦ σκοταδισμοῦ, ἀναγκαίου ἐπιστεγασματος κάθε ἀντίδρασης. Θά χρειάζοταν νά ἀνατρέξουμε πολύ μακριά στήν ἱστορία γιά νά βροῦμε μίαν ἄλλη ἐποχή, ὅπου ἡ ἐπικλήση τοῦ Θεοῦ, τοῦ Παντοδυνάμου, τῆς Θείας Πρόνοιας κλπ. νά εἶναι τόσο συχνή ἀπό τούς ἀρχηγούς κρατῶν ἢ γιά τά προνόμιά τους. Ὁ Τσόρτσιλ δέν ἐκφωνεῖ σχεδόν κανένα λόγο χωρίς νά ἐξασφαλίσαι τήν προστασία τοῦ θεοῦ, τό ἴδιο κάνει κι ὁ Ροῦσβελτ, ὁ Ντέ Γκόλ τάσσεται ὑπό τήν αἰγίδα τοῦ Σταυροῦ τῆς Λορραίνης, ὁ Χίτλερ ἐπικαλεῖται κάθε μέρα τή θεία πρόνοια καί οἱ κάθε λογῆς μητροπολίτες εὐχαριστοῦν, ἀπό τό πρωί ὡς τό βράδυ, τόν Κύριο γιά τή σταλινική ἀγαθοεργία. Χωρίς νά εἶναι ἀπό μέρος τους μιά ἀσυνήθιστη ἐκδήλωση, ἡ στάση τους δίνει τό χρίσμα σέ μιά γενική ἀντιδραστική κίνηση, ἐνῶ ταυτόχρονα δείχνει τόν πανικό τους. Κατά τόν προηγούμενο πόλεμο, οἱ κληρικοί τῆς Γαλλίας διακήρυσσαν ἐπίσημα ὅτι ὁ θεός δέν ἦταν Γερμανός, ἐνῶ ἀπ' τήν ἄλλη ὄχθη τοῦ Ρήνου, οἱ ὅμοιοί τους διεκδικοῦσαν γι' αὐτόν τή γερμανική ἰθαγένεια, καί ποτέ οἱ ἐκκλησίες τῆς Γαλλίας π.χ. δέν εἶδαν τόσοσους πιστούς ὅσο ἀπό τήν ἀρχή τῶν σημερινῶν ἐχθροπραξιῶν.

Ἀπό πού προέρχεται αὐτή ἡ ἀναγέννηση τοῦ φιντεϊσμοῦ; Πρῶτα πρῶτα ἀπό τήν ἀπελπισία πού γεννάει ὁ πόλεμος καί ἡ γενική ἀθλιότητα· ὁ ἄνθρωπος δέ βλέπει καμιά διέξοδο πάνω στή γῆ στή φοβερή του κατάσταση, ἢ δέν τή βλέπει ἀκόμα, καί ζητάει σ' ἓναν φανταστικόν οὐρανό παρηγοριά γιά τά ὑλικά του δεινά, πού ὁ πόλεμος τά ἔκαμε πιό βαριά σέ ἀνήκουστες διαστάσεις. Ὡστόσο, κατά τήν ἀσταθῆ ἐποχή τῆ λεγόμενῃ Εἰρήνῃ, οἱ ὑλικές συνθήκες τῆς ἀνθρωπότητας, πού προκάλεσαν τήν παρηγορητική θρησκευτική αὐταπάτη, ὑπῆρχαν, ἂν καί μέ λιγότερη δξύτητα, καί ζητοῦσαν ἐπιτακτικά νά ἰκανοποιηθοῦν. Ἡ κοινωνία θρυσκόταν μπροστά στήν ἀργή διάλυση τοῦ θρησκευτικοῦ μύθου χωρίς τίποτε νά μπορεῖ νά τόν ἀντικαταστήσει παρὰ μόνο πολιτικές ζαχαρίνες: πατρίδα ἢ ἀρχηγός.

Μερικοί, μπροστά σέ τοῦτα τά ὑποκατάστατα πού ἐξυπηρετοῦν τόν πόλεμο καί τούς ὄρους τῆς ἀνάπτυξής τους τά ἔχουν χαμένα, χωρίς ἐλπίδα σωτηρίας ἄλλη ἀπό τήν ἐπιστροφή στήν καθαρῆ καί ἀπλή θρησκευτική πίστη. Ἄλλοι, κρίνοντάς τα ἀνεπαρκῆ καί ἄχρηστα, ζήτησαν ἢ νά τ' ἀντικαταστήσουν μέ νέα μυθικά παράγωγα ἢ νά ξαναζωντανέψουν τούς παλιούς μύθους. Ἐξ οὗ ἡ γενική ἀποθῆωση μέσα στόν κόσμο, ἀφ' ἑνός τοῦ χριστιανισμοῦ τῆς πατρίδας καί τοῦ ἀρχηγοῦ ἀφ' ἑτέρου. Ὅμως ἡ πατρίδα καί ὁ ἀρχηγός, ὅπως καί ἡ θρησκεία τῆς ὁποίας εἶναι μαζί κι ἀδέρφια καί ἀνταγωνιστές, δέν ἔχουν πιά σήμερα ἄλλο μέσο νά ἐπιβάλλονται πάνω στά πνεύματα ἀπό τόν καταναγκασμό. Ὁ σημερινός τους θρίαμβος, καρπός μιᾶς στρουθοκαμηλικῆς ἀντίδρασης, μακριά ἀπ' τό νά σημαίνει τή φανταχτερῆ ἀναγέννησή τους προμηνύει τό ἐπικείμενο τέλος τους.

Αυτή ἡ νεκρανάσταση τοῦ θεοῦ, τῆς πατρίδας καί τοῦ ἀρχηγοῦ ὑπῆρξε τό ἀποτέλεσμα τῆς ἀφάνταστης σύγχυσης τῶν πνευμάτων πού τή γέννησε ὁ πόλεμος καί τή συντήρησαν ὅσοι εἶχαν συμφέροντα ἀπ' αὐτόν. Ἔτσι, ἡ πνευματική ζύμωση πού γεννιέται ἀπ' αὐτήν τήν κατάσταση, στό βαθμό πού ἐγκαταλείπεται κανεῖς στό ρεῦμα, παραμένει ὀλοκληρωτικά ὀπισθοδρομική κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση ἑνός ἀρνητικοῦ παράγοντα. Τά προϊόντα τῆς παραμένουν ἀντιδραστικά, εἴτε εἶναι «ποίηση» προπαγάνδας φασιστικῆς ἢ ἀντιφασιστικῆς, εἴτε θρησκευτικῆς ἑξαρσης. Ἀφροδισιακά γιά γέρους, δίνουν ἕνα πρόσκαιρο σφρίγος στήν κοινωνία, γιά νά σωριαστεῖ μόνον εὐκολότερα κεραυνωμένη. Αὐτοί οἱ «ποιητές» δέν ἔχουν τίποτα τό κοινό μέ τή δημιουργική σκέψη τῶν Ἐπαναστατῶν τοῦ Ἔτους II¹ ἢ τῆς Ρωσίας τοῦ 1917 π.χ. ἢ τῶν μυστικῶν ἢ τῶν αἵρετικῶν τοῦ Μεσαίωνα, γιατί ὁ προσορισμός τους εἶναι νά προκαλοῦν μιᾶ πλασματική ἑξαρση στή μάζα, ἐνῶ ἐκεῖνοι οἱ ἐπαναστάτες καί οἱ μυστικοί ἦταν προϊόν μιᾶς ἀληθινῆς καί βαθιᾶς συλλογικῆς ἑξαρσης πού τά λόγια τους τήν διερμήνευαν. Ἐκφράζανε, λοιπόν τή σκέψη καί τήν ἐλπίδα ἑνός ὀλοκληρου λαοῦ, διαποτισμένου ἀπό τόν ἴδιο μῦθο ἢ ἐμψυχωμένου ἀπό τήν ἴδια ὄρμη, ἐνῶ ἡ «ποίηση» προπαγάνδας πάει νά δώσει λίγη ζωή σ' ἕνα μῦθο, πού ψυχορραγεῖ. Πολιτικά τροπάρια, ἔχουν τήν ἴδια δύναμη ν' ἀφιονίζουν, ὅπως καί τά πρότυπά τους τά θρησκευτικά, πού τή συντηρητική τους λειτουργία ἔχουν κατ' εὐθείαν κληρονομῆσει, γιατί ἂν ἡ μυθική, ἢ μετέπειτα μυστική, ποίηση δημιουργεῖ τή θεότητα, τά τροπάρια ἐκμεταλλεύονται αὐτήν τήν ἴδια τή θεότητα. Παρόμοια καί ὁ ἐπαναστάτης τοῦ Ἔτους II, τοῦ 1917 δημιουργοῦσε τή νέα κοινωνία, ἐνῶ ὁ σημερινός πατριώτης καί ὁ σταλινικός ἐπωφελοῦνται ἀπ' αὐτήν. Παραβάλλοντας τοὺς ἐπαναστάτες τοῦ Ἔτους II καί τοῦ 1917 μέ τοὺς μυστικούς τοῦ Μεσαίωνα δέ σημαίνει καθόλου πῶς τοὺς βάζομε στό ἴδιο ἐπίπεδο, ὅμως προσπαθώντας νά κατεβάσουν στή γῆ τόν φανταστικό παράδεισο τῆς θρησκείας οἱ πρῶτοι, μᾶς ἀποκαλύπτουν ψυχολογικές ἐξελίξεις ἀνάλογες μέ κείνες πού ἀνακαλύπτομε στοὺς δεύτερος. Ἀκόμα πρέπει νά κάνομε διάκριση ἀνάμεσα στοὺς μυστικούς πού τείνουν παρὰ τή θέλησή τους στήν ἐδραίωση τοῦ μῦθου καί προπαρασκευάζουν ἄθελά τους τοὺς ὄρους πού ὀδηγοῦν στό νά καταλήξει θρησκευτικό δόγμα – καί στοὺς αἵρετικούς πού ὁ πνευματικός καί κοινωνικός τους ρόλος εἶναι πάντα ἐπαναστατικός, γιατί γυρίζουν καί ξανασυσζητοῦν τίς ἀρχές, πάνω στίς ὁποῖες στηρίζεται ὁ μῦθος γιά νά μουμιοποιηθεῖ μέσα στό δόγμα. Πράγματι, ἂν ὁ ὀρθόδοξος μυστικιστής (μά μπορούμε νά μιᾶμε γιά ὀρθόδοξο μυστικιστή;) διερμηνεῖ κάποια σχετική ὑποταγή στά παραδεδομένα, ὁ αἵρετικός, ἀντί γι' αὐτό ἐκφράζει πάντα μιάν ἀντίθεση πρὸς τήν κοινωνία ὅπου ζεῖ. Μόνο οἱ κληρικοί βλέπουν τά πράγματα μέ τό ἴδιο μάτι μέ τοὺς σημερινούς ἀμύντορες τῆς πατρίδας καί τοῦ ἀρχηγοῦ, γιατί ἔχουν τόν ἴδιο παρασιτικό ρόλο ὡς πρὸς τό μῦθο.

1. Ἐννοεῖ τή χρονολογία τῆς Γαλλ. ἐπαναστάσεως (Σ.τ.μ.)

Μοῦ φτάνει γιά παράδειγμα γιά τά παραπάνω ἓνα μικρός τόμος πού ἐκδόθηκε τελευταία στό Rio-de-Janeiro: *Ἡ τιμή τῶν Ποιητῶν* (Honneur des poètes), πού περιέχει μιὰ ἐπιλογή ἀπό ποιήματα δημοσιευμένα παράνομα στό Παρίσι κατά τή ναζιστική κατοχή. Οὐτ' ἓνα ἀπ' αὐτά τά ποιήματα δέν ξεπερνάει τή λυρική στάθμη τῆς διαφήμισης φαρμάκων καί δέν εἶναι τυχαῖο τό ὅτι αὐτοί πού τά ἔγραψαν νόμισαν χρέος τους, στή μεγάλη τους πλειονότητα, νά ξαναγυρίσουν στήν κλασσική ρίμα καί στόν κλασσικόν ἀλεξανδρινό στίχο. Ἡ μορφή καί τό περιεχόμενο βρίσκονται ἀναγκαστικά σέ στενότερη σχέση μεταξύ τους, ἐπιδρώντας μέσα σ' αὐτούς τούς «στίχους» τό ἓνα πάνω στό ἄλλο, σ' ἓνα φρενιασμένο ἀγώνα δρόμου πρὸς τή χειρότερη ἀντίδραση. Ἔχει πράγματι σημασία τό ὅτι τά πιά πολλά ἀπ' αὐτά τά κείμενα συνενώνουν σφιχτά τό χριστιανισμό καί τόν ἔθνικισμό, λές καί ἤθελαν ν' ἀποδείξουν ὅτι δόγμα θρησκευτικό καί δόγμα ἔθνικιστικό ἔχουν κοινή προέλευση καί ταυτόσημη κοινωνική λειτουργία. Καί ὁ τίτλος ἀκόμα τῆς συλλογῆς, *Honneur des poètes*, ἀπό τήν ἀποψη τοῦ περιχομένου του, παίρνει ἓνα νόημα ξένο πρὸς κάθε ποίηση. Τελικά ἡ τιμή αὐτῶν τῶν «ποιητῶν» συνίσταται στό ὅτι ἔπαψαν νά εἶναι ποιητές γιά νά γίνουν διαφημιστές.

Στόν Loys Masson τό μείγμα θρησκεία-ἔθνικισμός περιέχει σέ μεγαλύτερη ἀναλογία φιντεϊσμό καί σέ μικρότερη πατριωτισμό. Στήν πραγματικότητα περιορίζεται νά κεντάει πάνω στόν κατηχισμό:

*Χριστέ μου, κάμε νά ἀντλήσει ἡ προσευχή μου δύναμη ἀπό τίς βαθιές
τίς ρίζες.*

Κάμε με ἄξιο τοῦ φωτός αὐτοῦ τῆς γυναικός μου στό πλευρό μου

Νά πάω χωρίς νά τρέμω πρὸς τό λαό τοῦτον τῶν ἄλυσίδων

πού ὡς ἡ Μαρία μέ τήν κόμη του τόν λούζει.

Ξέρω πὼς πίσω ἀπό τούς λόφους προχωρεῖ τό πλατύ σου θῆμα.

Ἄκουω τόν Ἰωσήφ τόν ἀπό Ἀρμαθείας νά συνθλίβει τά λιπόθυμα

στάχια πάνω στόν Τάφο

*καί τό κλῆμα νά ψάλλει ἀνάμεσα στούς τσακισμένους βραχίονες τοῦ
ληστή τοῦ ἐσταυρωμένου.*

Σέ βλέπω: ὡς ἄγγιξε τήν ἰτιά καί τήν κληματαριά

κάθησε ἡ ἀνοιξη στ' ἀγκάθια τοῦ στεφάνου.

Φεγγοβολοῦν:

Ἄς σκιρτήσομε ἀπό λύτρωση, ἄς σκιρτήσομε ταξιδιωτές.

Ἔ! ἄς περάσουν ἀπό μέσα μας κι ἄς μᾶς κάνουνε στάχτη

ἂν εἶν' αὐτός ὁ δρόμος τους πρὸς τά δεσμά.

Ἡ δόση εἶναι σχεδόν ἴσα κι ἴσα στόν Pierre Emmanuel:

Ἔ Γαλλία, ἄραφε χιτώνα τῆς Πίστεως,

πού τήν ἐρύπαναν πόδια λιποταχτῶν καί οἱ ἐμπτυσομοί.

Ἔ χιτώνα γλυκιᾶς ἀνάσας πού τήν ξεσκίζει

ἡ τρυφερή φωνή σκληρά τῶν ὑδριστῶν.

Ὡ χιτώνα ἀπό τό ἀγνότερο λινάρι τῆς Ἑλπίδας

Ἐσύ ἔσαι πάντα τό μοναδικό ροῦχο ἐκεινῶν

πού ξέρουν τί ἀξίζει νά ἔσαι γυμνός ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ...

Συνηθισμένος στά «ἀμήν» καί στά λιβανίσματα τοῦ Στάλιν, ὁ Agagon, δέν τά κατάφερε μολαταῦτα τόσο καλά ὅσο οἱ προηγούμενοι νά συνταιριάσει τό Θεό καί τήν πατρίδα. Ξαναβρίσκει τόν πρῶτο, ἂν μπορῶ νά πῶ ἔτσι, «ξυστά» καί κείνο πού πετυχαίνει εἶναι ἕνα κείμενο πού κάνει νά κιτρινίζει ἀπό τή ζήλεια τό συγγραφέα τῆς γαλλικῆς ραδιοφωνικῆς κοινοτοπίας: «Ἐπιπλα μέ τή μάρακα Λεβιτάν – μ' ἐγγύηση – ποτέ δέν σπᾶν».

Εἶν' ὁ καιρός γιά τή μεγάλη ἀγωνία

Ὅταν εὐαγγελίζεται στό *Vaucouleurs* ἢ Ἰωάννα

Ὡ! κόψτε κομματάκια τῆ Γαλλία

Ἡ μέρα μ' ἕνα τέτοιο φῶς ὠχρό χυμένο.

Ὁ βασιλιάς τῶν θλίψεῶν μου παραμένω.

Ὅμως, ὁ Paul Eluard, ὁ μόνος πού ὑπῆρξε ποιητής ἀπ' ὅλους αὐτούς πού ἔχει μέσα ἡ ἀνθολογία, εἶναι ἐκεῖνος στόν ὁποῖο ὀφείλομε τό πιό ὀλοκληρωμένο πολιτικό τροπάριο:

Στό λιχούδικο καί τρυφερό σκνλί μου

Στά σηκωτά του αὐτιά

Στ' ἀδέξιο πόδι του

Γράφω τ' ὄνομά σου.

Στόν τσίγκο τῆς πόρτας μου

Στοῦ σπιτιοῦ μου τ' ἀντικείμενα

Στό κύμα τῆς εὐλογημένης φωτιᾶς

Γράφω τ' ὄνομά σου....

Ἐδῶ, παρεμπιπτόντως, μποροῦμε νά παρατηρήσουμε ὅτι ἡ μορφή τροπαρίου ταιριάζει στά πιό πολλά ἀπ' αὐτά τά ποιήματα, χωρίς ἄλλο ἔξαιτίας τῆς ιδέας τῆς ποίησης καί τῆς θρηνωδίας, μέ τήν ὁποία συνάπτεται, καί τῆς διάστροφης ροπῆς πρὸς τήν ἡδονή τοῦ πόνου, πού ἡ χριστιανική ὑμνολογία προσπαθεῖ νά ἐμβάλλει στόν ἄνθρωπο, γιά νά γίνει ἄξιος τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἀκόμα καί ὁ Agagon καί ὁ Eluard ἄλλοτε ἄθεοι, θεωροῦν ὑποχρεωμένον τόν ἑαυτό τους, ὁ ἕνας νά ἐπικαλεῖται στά ἔργα του τούς «ἀγίους καί τούς προφήτες», τόν «τάφο τοῦ Λαζάρου», κι ὁ ἄλλος νά προσφεύγει στήν ὑμνογραφία, χωρίς ἄλλο γιά νά συμμορφωθεῖ πρὸς τό περιβόητο σύνθημα: «οἱ κληρικοί μαζί μας».

Στήν πραγματικότητα ὅλοι οἱ ποιητές αὐτοῦ τοῦ βιβλίου ξεκινοῦν χωρίς νά τ' ὁμολογοῦν οὔτε καί στόν ἑαυτό τους, ἀπό μίαν ἐσφαλμένη ιδέα τοῦ Guillaume Apollinaire, πού τήν κάνουν ἀκόμα χειρότερη. Ὁ Apollinaire ἤθελε νά θεωρεῖ τόν πόλεμο σάν ἕνα θέμα ποιητικό. Ὅμως, ἂν ὁ πόλεμος, ὡς μάχη καί ἀπαλάγμενος ἀπό κάθε πνεῦμα ἐθνικισμοῦ, μπορεῖ, ἔστω, νά παραμένει θέμα ποιητικό, δέν εἶναι τό ἴδιο καί γιά ἕνα ἐθνικιστικό σύνθημα, ἀκόμα καί ἂν τό ἔθνος,

ὅπως ἡ Γαλλία, εἶναι κάτω ἀπό τήν ἄγρια καταπίεση τῶν ναζί. Τό διώξιμο τοῦ καταπιεστῆ καί ἡ προπαγάνδα μ' αὐτό τό νόημα ἀνήκουν στή δικαιοδοσία τῆς πολιτικῆς, κοινωνικῆς καί στρατιωτικῆς δράσης, σύμφωνα μέ τό ἄν ἀντιμετωπίζει κανεῖς αὐτό τό διώξιμο μέ τόν ἕνα ἢ μέ τόν ἄλλο τρόπο. Ἐν πάση περιπτώσει, ἡ ποίηση δέν ἔχει ἄλλο τρόπο νά παρέμβει στή διαμάχη παρά μονάχα μέ τή δράση πού προσιδιάζει σ' αὐτήν, μέ τήν ἴδια τή δική της πολιτιστική σημασία. Ἀφήνει τούς ποιητές νά λάβουν μέρος ὡς ἐπαναστάτες στήν ἐκμηδένιση τοῦ ναζί ἐχθροῦ, μέ ἐπαναστατικές μεθόδους, χωρίς ποτέ νά ξεχνοῦν ὅτι αὐτή ἡ τυραννία ἀνταποκρινόταν στήν εὐχή, φανερή ἢ κρυφή, ὄλων τῶν ἐχθρῶν – πρῶτα πρῶτα τῶν δικῶν μας, ἔπειτα τῶν ξένων – τῆς ποίησης, θεωρουμένης ὡς καθολικῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, γιατί, γιά νά παραφράσομε τόν Μαγκ, ἡ ποίηση δέν ἔχει πατρίδα, ἀφοῦ εἶναι ὄλων τῶν καιρῶν καί ὄλων τῶν τόπων.

Θά εἶχαμε πολλά νά ποῦμε ἀκόμα γιά τήν ἐλευθερία, πού τόσο τήν ἐπικαλοῦνται σ' αὐτές τίς σελίδες. Πρῶτα πρῶτα, γιά ποιά ἐλευθερία πρόκειται; Γιά τήν ἐλευθερία γιά λίγους νά καταπιέξουν τό σύνολο τῶν ἀνθρώπων, ἢ γιά τήν ἐλευθερία αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων νά συντείσουν τούς λίγους προνομιούχους; Τήν ἐλευθερία γιά τούς πιστούς νά ἐπιβάλλουν τό θεό τους καί τήν ἠθική τους πάνω σ' ὀλόκληρη τήν κοινωνία, ἢ γιά τήν ἐλευθερία γι' αὐτήν τήν κοινωνία νά ἀπορρίψει τό θεό, τή φιλοσοφία του καί τήν ἠθική του; Ἡ ἐλευθερία εἶναι σά μιὰ «ἀέρινη ἐπίκληση» ἔλεγε ὁ André Breton, καί γιά νά ἐκπληρώσει τό ρόλο της αὐτή ἡ «ἀέρινη ἐπίκληση» πρέπει πρῶτα πρῶτα νά πετάξει ὅλα τά μιάσματα τοῦ παρελθόντος, πού μολύνουν αὐτό τό βιβλίον. Ὅσο τά κακά πνεύματα τῆς θρησκείας καί τῆς πατρίδας θά ἀλωνίζουν μέσα στό χώρο τῆς κοινωνίας καί τοῦ πνεύματος, ὅποιαδήποτε μεταμφίεση κι ἄν ἔχουν δανειστεῖ, καμιὰ ἐλευθερία δέ θά εἶναι νοητή. Πρέπει πρῶτα νά διωχτοῦν, γιά νά ῥθει ἡ ἐλευθερία. Αὐτό εἶναι ὄρος θεμελιώδης. Κάθε «ποίημα» πού ἐξαίρει μιὰ «ἐλευθερία» θεληματικά ἀπροσδιόριστη, καί ἄν ἀκόμα δέν εἶναι στολισμένη μέ θρησκευτικά ἢ ἐθνικιστικά γνωρίσματα, πρῶτα, παύει νά εἶναι ποίημα, καί ὕστερα, γίνεται ἐμπόδιο στήν καθολική ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνθρώπου, γιατί τόν παραπλανᾷ, δείχνοντάς του μιὰ «ἐλευθερία» πού καλύπτει καινούργιες ἀλυσίδες. Ἀντίθετα, ἀπό κάθε ἀυθεντικό ποίημα βγαίνει μιὰ πνοή ἀκέραιας καί δρώσας ἐλευθερίας, κι ἄν ἀκόμα δέ γίνεται ἐπίκληση αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας μέ τήν πολιτική ἢ κοινωνική μορφή της, καί, γι' αὐτό, συμβάλλει στήν πραγματική ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνθρώπου.

Μεξικό, Φεβρουάριος 1945

ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

«ΜΑΥΡΟ ΡΟΔΟ» ΔΕΛΦΩΝ 2 Τ.Τ. 144, ΤΗΛ. 3608635

- ΓΚΥ ΝΤΕΜΠΟΡ * Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΟΥ ΘΕΑΜΑΤΟΣ
ΓΚΥ ΝΤΕΜΠΟΡ * ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ «ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΟΥ ΘΕΑΜΑΤΟΣ»
MURRAY BOOKCHIN * Η ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
MURRAY BOOKCHIN * ΑΚΟΥ ΜΑΡΞΙΣΤΗ!
MURRAY BOOKCHIN * ΠΡΟΣ ΜΙΑΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
RATGEB (BANEΓΚEM) * ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΡΙΑ ΑΠΕΡΓΙΑ ΣΤΗ ΓΕΝ. ΑΥΤΟΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
I. SITUATIONNISTE * ΤΟ ΣΗΜΕΙΟ ΕΚΡΗΞΗΣ ΤΗΣ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΙΝΑ
JAIME SEMPRUN * ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ
RENE VIENET * ΜΑΗΣ 1968
ΡΟΖΑ ΛΟΥΞΕΜΠΟΥΡΓΚ * ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ
ΡΟΖΑ ΛΟΥΞΕΜΠΟΥΡΓΚ * ΜΑΖΙΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ
ΡΟΖΑ ΛΟΥΞΕΜΠΟΥΡΓΚ * Η ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ
KARL MARX * ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΤΟΥ 1844
ΜΙΧΑΗΛ ΜΠΑΚΟΥΝΙΝ * ΘΕΟΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΟΣ
ΠΕΤΡΟΣ ΚΡΟΠΟΤΚΙΝ * ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑ
Π. ΠΟΥΛΙΟΠΟΥΛΟΣ * ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΤΑ ΠΟΛΕΜΟΥ
ΣΑΚΚΟ - ΒΑΝΤΖΕΤΤΙ * ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΗΣ
LEFORD - ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ * ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ Η ΒΑΡΒΑΡΟΤΗΤΑ
ΚΟΝ ΜΠΕΝΤΤ * ΑΡΙΣΤΕΡΙΣΜΟΣ...
ΒΟΛΙΝ * Η ΑΓΝΩΣΤΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ
MAURICE BRINTON * ΤΟ ΠΑΡΑΛΟΓΟ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
MAURICE BRINTON * ΟΙ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΟΙ ΚΑΙ Ο ΕΡΓΑΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ
ANTONIO TELLEZ * ΣΑΜΠΙΑΤΕ
GERHARD VINNAI * ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΣΑΝ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ
ΙΔΑ ΜΕΤΤ * Η ΚΟΜΜΟΥΝΑ ΤΗΣ ΚΡΟΝΣΤΑΝΔΗΣ
EMILE MARENSSIN * ΦΡΑΣΙΑ ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ
ΒΙΛΧΕΛΜ ΡΑΪΧ * ΤΑΣΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ
Α. ΣΤΙΝΑΣ * «ΕΡΓΑΤΙΚΑ» ΚΡΑΤΗ, «ΕΡΓΑΤΙΚΑ» ΚΟΜΜΑΤΑ
GEORGE ORWELL * ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΛΟΝΙΑ
ΝΤΕΗΒΙΝΤ ΘΟΡΩ * ΟΥΩΛΑΝΤΕΝ
ΜΑΧ ΝΕΤΤΛΑΟΥ * Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΡΧΙΑΣ
JERRY RUBIN * DO IT
ΑΒΒΙΕ ΧΟΦΦΜΑΝ * ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΒΛΑ ΤΗΣ
ANDRE PRUDHOMMEAUX * ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ 1918-1919
SAM DOLGOFF * ΟΙ ΑΝΑΡΧΙΚΕΣ ΚΟΛΛΕΚΤΙΒΕΣ 1936-1939
- ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ Νο 1 * Η ΜΙΖΕΡΙΑ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΙΚΩΝ ΚΥΚΛΩΝ
ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ Νο 2 * Η ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ
ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ Νο 3 * Η ΓΕΝΙΚΕΥΜΕΝΗ ΑΥΤΟΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ Νο 4 * Ο ΤΑΣΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ
ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ Νο 5 * Η ΠΑΛΗ ΤΩΝ ΤΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ Νο 6 * ΒΙΕΤΝΑΜ - ΠΟΛΕΜΟΣ, ΕΙΡΗΝΗ, ΚΕΡΔΟΣ
ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ Νο 7 * Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ Νο 8 * ΕΠΙΘΥΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΗ
ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ Νο 9 * ΠΡΟΒΟΣ - Η ΕΚΡΗΞΗ ΣΤΟ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ '65
ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ Νο 10 * Η.Π.Α. - Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ Νο 11 * ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΙΒΕΡΕΤΟΣ
ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ Νο 12 * Η ΚΑΤΑΙΣΧΥΝΗ ΤΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ

Jean Malaquais

LOUIS ARAGON
Ο ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ

LOUIS ARAGON

Ἡ γεύση ξυνίλας, τοῦ φρούτου πού ὀνομάζουν «πατριώτη» ἄσχετα μέ τόν τόπο προέλευσής του προκαλεῖ φλεγμονή τῶν οὐλῶν. Φρούτο κυριολεκτικά ξυνό καί ἄγουρο πού ἐξασκεῖ τό ἐπάγγελμα τοῦ «νά ἀγαπάει τήν πατρίδα "του"...» καί πού κατά συνέπεια δέν ἀγαπᾷ τήν δική σας. Φρούτο ξυνό, ἄγουρο, καί ζαρωμένο πού ξέρασε ἡ ἐποχή μας ὅπως ὁ «γυμνοσάλιαγκας τό σάλιο του» καί πού ὅμως ἡ μορφολογία του δέν ἔχει καμμιά σχέση μ' αὐτήν τῆς Jeanne D' Arc, τοῦ Bolivar ἢ ἄλλων Μακαθαίων. Δέν γνωρίζω πió παράδοξο σινοθύλευμα δυστροφίας, εὐπάθειας τοῦ δακρυγόνου ἀδένα καί χρόνιας δυσκοιλιότητος ἀπ' τήν γριούλα πού ριγεῖ βλέποντας τά ἔθνηκα τῆς χρώματα ν' ἀνεμίζουν ὑψωμένα σ' ἓνα σκουπόξυλο ἢ ἀπ' τόν κύριο πού πνίγεται ἀπό συγκίνηση ὅτ' ἄκουσμα τῆς σάλπιγγας τοῦ συντάγματός «του». Ἰδιόρρυθμη «δραστική βιοχημεία» πού ἔχει ἀντιδράσεις ἀνάλογες μέ δξὺ μόλις κάποιος δέν σκέφτεται καί τόσο καλοπροαίρετα γιά τήν ἀξία τῶν κατωτέρων σας, γιά τήν ποιότητα τῶν οἰκογενειακῶν σας ἀρετῶν ἢ γιά τήν ἀνωτερότητα τοῦ ἀπορρυπαντικοῦ πού προτιμᾶτε. Ψυχολογία ἀρσενικῆς γαλοπούλας πού, καθισμένη στή στέγη τοῦ ἀχουριοῦ τῆς βλέπει τόν κόσμον ῥόδινο, ἐνῶ ἐρεθίζεται μόλις ὁ γείτονάς της, τήν ξύσει μέ τό ῥάμφος του. Ψυχολογία γαλοπούλας πού φουσκώνει τήν σὸρά της ξεφυσώντας ἀέρα. Εἶναι ὅμως τουλάχιστον σεμνή, ἀφοῦ ἡ φύση τήν ἔχει ἐφοδιάσει μέ τό κατάλληλο σάρκωμα πού στό κάτω κάτω εἶναι ἀπόλυτα φυσιολογικό νά χρησιμοποιεῖ. Πιστός στή βιολογική του κατάσταση, θ' ἀνταποκριθεῖ κλώζοντας μόλις σημάνουν τά ἥρωικά κρόταλα. Σάν Μολδαῦος δημιουργεῖ ὀλόκληρο ἐπεισόδιο ἂν κάπου ἐμφανίζεται τ' ὄνομά του δίπλα σέ κάποιου Βαταῦου, ἐνῶ ὁ Βαταῦος θά ἀντλοῦσε ὑπεροπτική ὑπερηφάνεια. Ἐρεθίζεται καί φουσκώνει ἀπό ὑπερηφάνεια ὅπως τόν κολλακεῦουν γιά τό πτέρωμα – τά νύχια ἢ τά σκατά του, δυσανασχετώντας ὅταν δέν ἐπιδοκιμάζεται ἀρκετά ἔντονα γιά τίς ἀπόψεις του. Βρίθει ἀπό κάθε εἶδους ἀκαλαισθησίες, χρησιμοποιώντας κατά κόρον λυρικούς παλμούς στούς λόγους του, ἐκστασιαζόμενος μέ ἔφιπλους ἀνδριάντες καί πομπώδη ποιήματα. Ἐπιρρεπῆς χωρὶς καμμιά διάκριση σ' ὄλους τούς σκηνοθετισμούς, τίς κούφιες ἐπισημότητες καί κάθε ἐπίδειξη. Τίποτε ἄλλο ὅμως δέν τόν κάνει νά παραφέρεται τόσο, ὅσο τό πλῆθος τῶν δομβαρδιστικῶν τῆς ἀεροπορίας «μας», ἢ χωρητικότητα τοῦ ναυτικοῦ «μας», ἢ τά κουμπιά τῶν παντελονιῶν τοῦ πεζικοῦ «μας»! Ὅχι βέβαια πῶς παραμένει ἀδιάφορος ὅσον ἀφορᾷ τά τυριά τῆς πατρίδας «μας» ἢ τούς γοφούς τῶν κοριτσιῶν «μας». Κάθε τί πού δίπλα του θά μπορούσε νά κολλήσῃ τήν κτητική ἀντωνυμία «μας», τόν ἐξῶθει στό ἀνοιγμα κρουῶν πατριωτισμοῦ, γιατί πρόκειται γιά ἓναν πολίτη μέ εὐκολή περηφάνεια. Πρὶν ἀπ' ὅλα ὅμως, εἶναι εὐαίσθητος στή σάλπιγγα καί τό ξίφος. Φιλοπόλεμος ὅπως ἐκστασιάζεται κανεὶς ἀπό πόθο, ὅπως μένει κανεὶς ἐμβρόντητος ἀπό ἐγκεφαλικό ἐπεισόδιο, μέ φυσικότητα καί χωρὶς καν προσπάθεια. Καί ὅσο πῖο θριαμβευτικό θά ἔναι τό παίξιμο τῆς τρομπέτας τόσο πῖο ἡχηρό θά ἔναι τό σύρσιμο τοῦ ξίφους στό καλντερίμι καί τόσο πῖο περήφανος θά αἰσθάνεται ὁ Μολδαῦος πού δέν εἶναι Βαταῦος καί ὁ Βαταῦος Μολδαῦος.

Τό λιγώτερο ὅμως εἶναι τίμιος. Ὅχι πολύ ἐξυπνος ἀλλά τίμιος. Πατριώτης ἀπὸ τόν ροῦν τῶν γεγονότων, ἀπὸ τήν κατακλυστική δυναμική τους, σκέφτεται, ὅσο σκέφτεται, μέ εἰλικρίνεια, ὅτι ἡ πατρίδα «του» ἐφεῦρε ἢ συντέλεσε στό νά ἐφευρεθοῦν τό μεγαλύτερο μέρος αὐτῶν γιά τά ὁποῖα μιλοῦν οἱ ἐγκυκλοπαίδειες ἀπὸ τό ρομαντισμό μέχρι τό ἐργαλεῖο πού κόβει δούτυρο. Καταβροχθίζει σάν καθαρτικό τίς κενοτυπίες καί τίς πεζότητες τῆς πατριωτικῆς διαλέκτου, τούς μειώνει τήν εὐγλωτεία, ἀλλά τούς αὐξάνει τόν ὄγ-

κο. 'Ακόμα κι αν είναι δυνατόν νά μὴν εἶναι πάντοτε σύμφωνος μὲ τούς ὄποιους νόμους τῆς πατρίδας «*του*», μὲ τὴν ὁποία στρατηγική τῶν ἀξιωματικῶν «*της*», μαίνεται ὅταν ὁ πατριώτης τῆς ἄλλης ὀχθῆς ἐπιχειρεῖ νά τὰ κριτικάρει. Εἶναι οὐσιαστικά ὁπαδός τῆς ρήσης «*τά ἐν οἴκῳ μὴ ἐν δήμῳ*» Πάντως ἡ ἠθική του δέν φαίνεται νά πηγάζει ἀπὸ κανένα δόγμα ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ κόμπλεξ, ὄχι ἀπὸ καμμιά ἰδεολογία ἀλλὰ ἀπὸ ἓνα μάτσο «*αἰσθημάτων*». Ὁ Μολδαῦος καὶ ὁ Βαταῦος πατριώτης δέν εἶναι οὔτε κατὰ διάνοια ἐπαγγελματίες πατριωτισμοῦ, εἶναι ἀντίθετα τὰ λυπηρὰ θύματά του.

Ὁ ἐπαγγελματίας «*πατριώτης*» εἶναι ἐντελῶς διαφοροετικῆς ἰδιοσυγκρασίας. Δέν ἔχει τίποτε ἀπὸ τὴν μακάρια σιγουριά τῆς ἀρσενικῆς γαλοπούλας, οὔτε ἐπίσης ἀπ' τὴν αὐτάρκειά της. Ἀκόμα καὶ κλωζοντας σέ ψηλούς τόνους καὶ δυνατὰ, ἀκόμα καὶ μὴ περιφρονώντας κανένα ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν μίζερων δημαγωγῶν τοῦ ἵπποδρόμου δέν πάσχει ἀπὸ ἐντερικὴ δυσπραγία: ἔχει συνείδηση τοῦ ὅτι πλασάρει ἓνα ἐμπόρευμα καὶ ξέρει τὴν πραγματικὴ του τιμὴ. Ὁ πρῶτος σχετικὰ ἀρχαϊκός, ἀνατρέχει στοὺς ἐθνικοαπελευθερωτικούς πολέμους τοῦ περασμένου αἰώνα, ψελίζοντας σ' ὄλες τίς πτώσεις τὴν λέξη πατρίδα, καὶ ἀκόμα τελικὰ ἀσφυκτιώντας πεθαίνει γιὰ χάρη της. Ὁ ἄλλος προῖόν ἐγγήγορης, ἀντλεῖ τὰ ἐπιχειρήματά του ἀπὸ τὴν παρακμὴ τῆς ἐθνικῆς ἰδέας, τὴν ἐμπλουτίζει μὲ στυλ καὶ γιρλάντες καὶ δέν ὑφίσταται τό παραμικρὸ γιὰ χάρη της. Ὅπως ὁ λαίμαργος πιστός κάποιου ἐφημέριου τό τελευταῖο διάστημα τῆς ζωῆς του τό περνᾶ σάν νεοκόρος, ἢ ὅπως ὁ νεαρός ἀναρχικός ὅταν παντρεύεται μετατρέπεται σέ ὑποδειγματικό μικροαστό, ὁ ἐπαγγελματίας ἀρχικά δέν τρέφει παρά ἀηδία γι' αὐτὸ πού στή συνέχεια θά μασηήσει μὲ ἀπλειστα κρεμασμένα χεῖλη καὶ γλώσσα. Ἡ ὁμοιότητα παρ' ὅλα αὐτὰ δέν εἶναι παρά φαινομενικὴ. Ὁ πρῶτος, ἄθεος, ἀνυπότακτος νέος, ἀντικομοφομιστής, κατλήγει νά ἐνταχθεῖ στὴ μεγάλη στρατιά τῶν «*ἀνανυψάντων*» ὑποκύπτει στὸ ἀμείλικτο βάρος τοῦ κοινωνικοῦ καταναγκασμοῦ, ἔχει ὑποστει μιά μορφὴ ἀνάστροφης ἐξέλιξης, ἔχει λιώσει ἀπὸ τὴ διαλυτικὴ ἐπήρεια τῶν ἀστικῶν νορμῶν. Ἀντίθετα ὁ ἄλλος, ὁ σπεσιαλίστας τοῦ πατριωτισμοῦ πού τό περιγράμματό του διαγράφεται σ' αὐτές ἐδῶ τίς γραμμές, ἀποτελεῖ τοῦλάχιστον, συνήθως κατὰ κανόνα, ὑπόδειγμα συνειδητοῦ καὶ ὀργανωμένου λιποτάκτη. Αὐτὸ ὅμως πού τὸν διαφοροποιεῖ οὐσιαστικά ἀπὸ τὸν δελάζοντα πατριώτη εἶναι ὅτι ὁ πόλος ἀναφορᾶς τοῦ τελευταίου ἐντοπίζεται ὀθαθερὰ στὸ γενέθλιο ἔδαφος, ἄρρηκτα περιορισμένος ἀπὸ τό πιστοποιητικὸ γέννησῆς του. Δέν παίρνει ὄρκο παρά στὴν Μολδαυία ἢ εἶναι μολδαῦος ἢ στὴν Βαταυία ἢ εἶναι βαταῦος. Ἀντίθετα ὁ σπεσιαλίστας μας, ἄσχετα μὲ τὴ χώρα προέλευσης ἢ τὴν πατρικὴ του γλώσσα, δέν ἐπαγγέλεται κανένα ἄλλο ἀποκλειστικὸ πάθος πέρα ἀπὸ αὐτὸ γιὰ τὴν σταλινικὴ Ρωσία. Αὐτός ὁ ἐξ ἐπαγγέλματος πατριώτης, εἶναι στὴν οὐσία ἀπάτριδας, καὶ περιέργως ἀνάμεσα στὰ ἑκατομμύρια ἀπάτριδων τῶν ἡμερῶν μας εἶναι ὁ μόνος πού πληρώνει φόρο ὑποτέλειας στὸν πλέον τερατώδη ἀπὸ τούς ὀλοκληρωτισμούς.

Τό πρότυπο τοῦ ἀπάτριδα ἐπαγγελματία πατριώτη, αὐτοῦ πού κατέλαβε ἓνα ἀπὸ τὰ ἀξιώματα στὴν διαχείριση τῆς σταλινικῆς ἀγιαστούρας εἶναι ὁ ὀνομαστός Louis Aragon, ποιητῆς «*θεῖα χάρητι*» κλαρίνο πρὸς χάρι τοῦ «*Ἁγίου Ἰωσήφ*». Louis Aragon, πρῶν dada-ιστῆς, πρῶν σουρεαλιστῆς, πρῶν συγγραφέας τῶν «*con d' Igène*» «*Paysan de Paris*» «*Traité du style*», ὁ πρῶν ἑαυτός του. Ὁ Aragon πού ἔγραφε «*ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ ἐδῶ, σ' ἐμένα, σ' αὐτὸ τό βιβλίον νά πῶ στὸν γαλλικὸ στρατό, ὅτι τὸν χέζω πατόκορφα*», (ἐπαναφέρω μνήμες) πού ἔγραφε μ' αὐτόν τὸν τρόπο ὅπου εἶχε ἐμπνευση. Ὁ Aragon πού ὁ ἴδιος, βάρδος τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Οὐζμπεκιστάν ξελαρυγκιαζόταν νά φωνάζει «*Ζήτω Οὐράλιοι*» πού ξεφώνιζε ἔτσι ὅταν δέν εἶχε πιά ἴχνος ἐμπνευσης. Ὁ Louis Aragon πού περισσότερο μιλιταριστῆς ἀκόμα καὶ ἀπ' τὸν μακαρήτη Deroulède, βροντοφωνοῦσε μὲ κοκκορῖσια φωνὴ «*... ποτέ δέν θά σῆσει ἢ ἀναγενόμενη ἀπὸ τὴ στάχτη της*

αίωνια φλόγα τῆς πατρίδας» όταν από ἔμπνευση δέν τοῦ εἶχαν μείνει παρά τούδλα.

Ἴσως νά εἶμαι ἄδικος. Ἴσως, ἀφήνοντας τόν ἑαυτό μου μέ εὐχαρίστηση νά φτάσει μέχρι τήν γνήσια ἀηδία πού μοῦ ἔμπνεί τó ἐπάγγελμα τοῦ ἀπάτριδα πατριώτη νά εἶμαι πολύ χαρούμενος πού θά «πικράνω» τόν Ὀνομαστό Louis Aragon – νά τόν πικράνω σέ σημεῖο νά τοῦ ἀπαρνηθῶ ἔστω καί τήν πιό ἐλάχιστη ποσότητα ἀληθινῆς εὐαισθησίας. Ἴσως σέ ἀντιπαράθεση μέ τή δική μου ἀηδία, νά ἔχει κερδίσει ἄλλες συναινήσεις πιό σημαντικές πιό ἀμερόληπτες ἀπό τή δικιά μου. Ἴσως τó γεγονός τῆς ἐμετικότητας, πού ἦ ἠθική του, τά πεζά του, τά ποιήματά του ἀσκοῦν σ' αὐτούς πού πάντα πιστεύουν στήν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια, στό ἀπαράγραπτο τῆς ζωῆς, σ' αὐτούς πού δέν παραφουσκώνουν ἀπό μίσος καί ἀκόμα δέν πιστεύουν ὅτι τó αἷμα μόνο μέ αἷμα ξεπλένεται, ἴσως αὐτό τó γεγονός δέν ἀποτελεῖ τó σωστό μέτρο νά ἀξιολογήσει κανεῖς τόν «περί οὐ ὁ λόγος». Ἄλήθεια ὁμως; Γιατί τέλος πάντων ἔχει ἐπευφημηθεῖ, ἔχει χαιρετισθεῖ, ἔχει δοκιμασθεῖ ὅπως τó μέλι μέ μύγδαλα, σάν γλύκισμα, ἀπ' αὐτούς μάλιστα πού τόν εἶχαν ἐξουθενώσει ὅταν τó ἔργο του, αὐθεντικό τότε, τούς μαστίγωνε κατά πρόσωπο. Ἄλλά, καί ἐπιπλέον εἶναι γιαντούς πού δουλεύει, πού μοχθεῖ: «*Ἄχ μιλήστε μου γι' ἀγάπη, κυματάκια, μικρά κυματάκια*» γι' αὐτή τήν πελατεία (κοινό) περιφρονεῖ τά πάντα πιπιζοντας πίσω ἀπ' τά παράθυρά της καί πού τοῦ τó ἀνταποδίδει περιβάλλοντάς τον μέ ἐγκώμια, πελατεία-κοινό πού ἔχει τήν ἐξουσία νά διαφθεῖρει καί πού τῆς θωπεύει τά χαμηλότερα ἔνστικτα, ἀναγκαῖα γιά τó πέρασμά του στό ἀντίθετο στρατόπεδο καί θέλοντας παράλληλα νά τῆς ἀποτελεῖ τó ἔδεσμα.

Ἄς μὴν ἔρθουν πάλι νά ποῦν ὅτι ἐγκαταλείπομαι στή ναυτία μου. Στή «Nouvelle Relève» ἐπιθεώρηση καθολικοῦ καί σεμνότυφου χαρακτήρα μπορεῖ κανεῖς νά διαβάσει κάτω ἀπό τήν ὑπογραφή τοῦ M. Marcel Raymond (τομ. III, No 6, Αὐγουστος-Σεπτέμβριος 1944) «*στόν Καναδά αὐτός πού θά εἶχε προσπαθήσει ἐδῶ καί μερικά χρόνια νά γράψει διάφορα διβλία ὅπως «Les loches de Bâle» «Le mouvement Perpétuel» «Anicet» ἢ νά ἐπικαλεσθεῖ καλλιτεχνική ἀνοχή γιά νά καλύψει τήν ἀισχροτήτα τῶν «παραμέτρων» θά δακτυλοδειχνοτάν»*. Ἄρκεσε σ' αὐτόν τόν ποιητή νά μιλήσει γιά τή Γαλλία μέ τó χέρι στήν καρδιά νά θυμῆσει τήν Δουγκέρκη ἢ τόν «*ματωμένο Ἰούνη*» γιά νά τοῦ συγχωρεθοῦν τά πάντα ἀπό τó ἀνήσυχο παρελθόν του. Τόν ἀναφέρουν στά σαλόνια, διαβάζουν στίχους του στό ραδιόφωνο «*μέ κάθε εἴδους αἰθέριο γαρνίρισμα*» τόν ἀκουμποῦν γευματίζοντας γιά ν' ἀπλώσουν τó μαχαίρι μέχρι τó βαζάκι μέ τήν ἐγγλέζικη μαρμελάδα. «*Ὅλοι αὐτοί οἱ πάντα ἄσχετοι μέ κάθε μορφῆς ποίηση, πού μπερδεύουν τούς ἄξιους μέ τούς ἀχρείους ἀστείους, φαντασμένους, ἀρπάζουν τώρα τόν Aragon καί τόν κάνουν βεντέτα τους, ὑπάρχει ὄλο ἐκεῖνο τó ὕλικό γιά νά ἐρεθίσει καί τόν πιό ψύχραμο κριτικό*». «*Ἐκδίκηση τοῦ ἀστισμοῦ στήν Ποίηση*». «*Πῶς τó σύμβολο τῆς ἀναταραχῆς μετατρέπεται σέ σύμβολο τάξης, παντιέρα τοῦ πιό ἀκραιφνοῦς ἐθνικισμοῦ – αὐτοῦ πού θέλει νά ξεορκίσει ὄλοκληρωτικά τó παρελθόν – συμβαίνει στό σημεῖο αὐτό κάτι πράγματι ἐνοχλητικό*». «*Ἡ εὐφορία (τῆς μπουρζουαζίας) καί τó γουργουρητό της ἀπό θαυμασμό καί ἱκανοποίηση τίς περισσότερες φορές, στή μεγαλύτερη ἀσχῆμα, μπροστά, ἐνοχλοῦν τήν ἀπόλαυση ἀκόμα καί τοῦ καλοθέλητου θαυμαστή. Αἰσθάνεται τόν θαμῶ πού ἡ ποίηση προπορευόταν πάντοτε τῶν μαζῶν καί πῶς ὁ Aragon μπορεῖ νά τήν κακοποιήσει ἐπανασωφρονίζοντας την*».

Θά λάθευε ὁμως κανεῖς νομίζοντας ὅτι ὁ Aragon ἱκανοποιεῖται ρυθμίζοντας τήν πορεία τῆς ποίησης ἀποκλειστικά. Οἱ ἀγάπες αὐτοῦ τοῦ πατριώτη εἶναι τόσο ἀποκλειστικές, τόσο καθολικά τά μῖση του, βλέποντας νά φιμώνουν ἀπό πάντα τήν πολυαγαπημένη του δάζοντάς της ἀπό κάτω ζώνη ἀγνότητας. Ἔτσι στιχοποιώντας:

Μπορεῖτε νά καταδικάσετε ἕναν ποιητή στή σιωπή

νά πλάσσειται απ' ένα ταξιδιάρικο πουλί έναν κατάδικο
 'Αλλά νά του ἀρνηθεῖτε τό δικαίωμα νά ἀγαπάει τή Γαλλία ἔπρεπε νά τό ξέρετε εἶναι
 ἀδύνατο.

Κραδαίνει τό κάτεργο καί 12 σφαιρες στό στομάχι γι' αὐτόν πού θά τολμήσει νά μήν συγχρωτισθεῖ μαζί του, νά μήν ἀποκαλυφτεῖ στή λέξη Γαλλία, συγγνώμη, ἤθελα νά πῶ Σοβιετική Ἐνωση.

Ἐπάρχει μιὰ χαμερπής ποίηση, γράφει κοιταζόμενος στόν καθρέφτη, ὁ ὀνομαστός Louis Aragon ὅσον ἀφορᾷ τό ἔργο «Pages de journal» (1939-42) τοῦ André Gide καί στό ἴδιο κείμενο πού ὡς πρὸς τήν χαμέρπεια εἶναι ἔργο κορυφῆς, προσθέτει «γνωρίζω ὅτι δέν θάναί λίγοι, αὐτοὶ πού θά ποῦν, ὅτι πράγματι ξέρουν λίγο πολύ ἀπό πού προέρχεται ὁ φθόνος πού τρέφω γι' αὐτόν». Ἔ, ναι! Διάολο δέν εἶναι λίγοι!! Ξέρουν πολλοί, τό τί αἰσθανόταν ὁ Aragon γιά κάθε λέξη πού ξέφευγε ἀπό τήν πένα τοῦ Gide, ὅταν αὐτός σκεφτόταν γιά τήν Σοβιετική Ἐνωση αὐτά πού τώρα ὁ Aragon ἐκτιμᾷ σάν ὑποχρεωτικά γιά τόν καθένα, καί πού δέν ἀπηυδίζει νά ζητάει τό τομάρι τοῦ Gide ἀπό τότε πού αὐτός τόλμησε νά σκεφτεῖ ὅτι στήν Σοβιετική Ἐνωση θά τόν ἐγδεραν. Οἱ περισσότεροι ξέρουν σέ τί εὐγενικά αἰσθήματα ἐγκύπτουν οἱ βίαιες διαμαρτυρίες τοῦ Aragon ἐναντία στήν ἐπιστροφή τοῦ Gide «μεταξύ αὐτῶν πού βλέπουν τά αἰμοσταγῆ χάσματα δίπλα τους». Πολλοί, πάρα πολλοί, ἀλλά καί ἂν κάποιος ἀφελῆς δέν ἀντιλαμβάνεται τίποτε, ὁ Aragon ἀναλαμβάνει νά τόν μῆσει στίς ὀδύνες τῆς καρδιάς του: αὐτός ὁ φθόνος, ἀγαθούλη εἶναι σχετικός μέ τά γραφόμενα στά δύο βιβλία του μέ θέμα τό ταξίδι στή χώρα τοῦ πάθους μου. Αὐτό τό θανάσιμο ἁμάρτημα – ὁ Aragon δέν θά κλείσει πιά μάτι ἡσυχος, ἡ Jeanne d' Arc δέ θά πάψει νά μιξοκλαίει – ὅσο ὁ Gide δέν τό ἐξαγνίζει μέ τό αἷμα του. Τά «αἰμοσταγῆ χάσματα» πού ὁ ἐπαγγελματίας πατριώτης ἀποθανυμάζει γύρω του δέν εἶναι δυνατόν νά καλυφθοῦν διαφορετικά· λείπει τό σῶμα τοῦ γέροντα Gide γιά νά συμπληρωθεῖ πιά τό Κεντάριο. Μπροστά σ' αὐτό τό διαφυγόν κέρδος, σ' αὐτό τό πῶμα πού διαφεύγει ἀκόμα ἀπ' τό προσχεδιασμένο του φέρετρο, ὁ Aragon σπεύδει νά προλάβει τήν ἐπερχόμενη συμφορά. Μεταφερμένος πάνω στά φτερά τῆς καθαγιασμένης ἀγάπης του γιά τήν Πατρίδα, ἀφήνεται νά κατέβει ὑπεριπτάμενος πάνω ἀπό τό «Pages de Journal». Καί τί φρίκη, αὐτό πού ἐξαρχῆς, ὅσο καί κατόπιν ἀνακαλύπτει, εἶναι ὅτι μόλις μέ τό τέλος τοῦ 40 ὁ συγγραφέας τοῦ «ἀνηθικολόγου» ἐμφανίζει ἕνα μεγάλο ἐνδιαφέρον γιά τά Γερμανικά γράμματα, γιά τόν Goethe πῶς συγκεκριμένα, «οὕτως ὥστε» σημειώνει ὁ ὀνομαστός Louis Aragon «οὕτως ὥστε μπροστά στήν ἐπιτυχία τῆς γερμανικῆς στρατιᾶς προβαίνει τό οὐσιαστικό καθῆκον νά διαβάσει κανεῖς Faust».

Ἔ, ὄχι, τό οὐσιαστικό καθῆκον λοιπόν θά ἦταν νά ἐντριφήσει κανεῖς στή «ζωή τοῦ Σουδορώφ», εἰκονογραφημένη μάλιστα ἂν εἶναι δυνατόν, μᾶς καί εἶναι ἐμφανῆς ἡ συγγραφική ἀδυναμία δημιουργίας ὀκτάστιχων ὅπου τό λῆμμα Bayard θά ἔκανε ρίμα μέ τό gaillard («Ἀχ ἂν ὁ Gide εἶχε τό λυρικό πνεῦμα τοῦ Aragon), καί ἡ ἔλλειψη προσπάθειας νά ἐπιχειρηθοῦν τουλάχιστον μερικές σκέψεις γύρω ἀπ' τήν ἀδιαπέραστη διαστροφικότητα τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους! Παρ' ὅλα αὐτά ἡ φρίκη τοῦ ἀπάτριδα πατριώτη ἐγγύζει τόν ἐφιάλτη ὅταν ὁ Gide – πού ξέρουμε ὥστόσο ἂν μιλάει μέ περίσκεψη – γράφει ὅτι ἕνας μεγάλος ἀριθμός ἀγροτῶν θά δέχονταν «ὅτι ὁ Καρτέσιος ἢ ὁ Watteau ὑπῆρξαν γερμανοί ἢ ὅτι δέν ὑπῆρξαν ποτέ ἂν αὐτό θά μπορούσε νά συντελέσει στό νά πουλήσουν λίγο ἀκριβότερα τό σιτάρι τους».

Γιατί εἶναι ἀλήθεια καί σίτους περισσότερους μάλιστα γνωστό ὅτι, Νορμανδοί, Πικάρδοι καί Λωρραῖνοι φιλομαχοῦσαν ἐπὶ ἕναν ὀλόκληρο αἰῶνα μέ ἀφορμή τόν τόπο καταγωγῆς τοῦ Watteau τοῦ ὁποίου ὅλοι εἶχαν διαβάσει τό ἔργο «Discours» ἢ τοῦ Καρτέσιου πού ὅλοι εἶχαν θαυμάσει τόν πίνακα «ἀγροτικές γιορτές». Ὁ Aragon εἶναι παρ' ὅλα αὐ-

τά ακόμα πιο υπερβολικούς μάλλον ξέροντας ότι σε μία χώρα πολιτισμένη, ελεύθερη και σοσιαλιστική τό μελάνι θά γινόταν νεράκι στην πένα του συγγραφέα πού θά τολμούσε νά ισχυρισθεί για τούς Καλμούκους ή τούς Κοζάκους ότι αδιαφορούν δόλοτελα για τό άν ό Πούσκιν ήταν Ρώσος ή Κουβανέζος. Άλλά όταν στις 14 Ιούλη ό Gide παρατήρησε ότι: «τό πατριωτικό συναίσθημα δέν είναι άλλωστε περισσότερο σταθερό από άλλες αγάπες μας» ό Agagon πού ό πατριωτισμός του θά έχει όλη τή διάρκεια πού συνεπιφέρει ή πολιτική του ιδεολόγου, έτσι άπλοϊκά και άπέριττα άνεβαίνει πάνω στά τεράστια άλογά του και άρχίζει νά φωνάζει «θάνατος στους προδότες»

«Θάνατος», ύπήρξε πάντα ή πλέον αγαπητή κραυγή του προσώπου μας. Άκόμη και στην πιο ζωντανή νιότη του, άφηνε στό πέρασμά του μία μόχα θανατίλας και νεκροφιλίας.

Ή ακιά τής κρεμάλας πρόβαλλε πάντα σ' όλη τήν διεστραμμένη καριέρα του και είναι αυτό τό όραμα πού προτιμά νά όνειρευεται. Είχα άκούσει νά φημολογείται, ότι όταν ένας συγγενής του έξ άγχειστίας – χαφιεδομπατσάκι στην ύπηρεσία τής Γκελεού πού έπαιξε κακότυχα – έκτελέστηκε στη Ρωσία, τόν είδαν νά τρίβει τά χέρια του λέγοντας: «έτσι έπρεπε». Κανένας δέν άπάντησε μέ περισσότερο φανατισμό στό θάνατο στις τραγικές μέρες του '37 στην Βαρκελώνη, κανείς δέν είχε καλύτερα άπ' αυτόν καταδώσει στην άστυνομία τούς άντισταλινικούς ισπανούς αγωνιστές πού ήταν φυγαδευμένοι στη Γαλλία. Σήμερα έχει βαλθεί νά έξοντώσει τόν Gide. Άλλά ποιός πιά δέν τόν ξέρει; Σε ποιόν δέν έρχεται ναυτία καθώς κρέμεται πάνω στην άβυσσο πού μέσα της ό Agagon δέν σταμάτησε νά κατρακυλάει κάνοντας κωλοτούμπες; Ποιός δέν τόν παρακολούθησε ως χθές άντιμιλιταριστή και σήμερα καμαρώνοντας για τά παράσημά του, χθές ύστερικά διεθνιστή και σήμερα ξενοφοβο μέχρι τό κόκκαλο. Ύπάρχει άραγε κάποια άτραξιόν ζογκλέρ ή σαλιμπάγκου πού νά μήν έχει ήδη έκτελεστεί;

Τόν είδαμε νά χορεύει καζατσόκ, τραγουδώντας τή Μαρσεγιέζα, νά μεθάει μέ δότκα, και νά φωνάζει ζήτω ή γαλλική μύρρα, νά χειροκοτάει στις δίκες τής Μόσχας και νά ζητάει δικαιοσύνη, νά έξυμνεί τή «σοβιετική δημοκρατία» και νά καυτηριάζει «τό δικό μας φασισμό». Τόν είδαμε νά φρικιά και μόνο στό άκουσμα τής λέξης εκκλησία και νά κάνει διαδήματα στόν καρδινάλιο Verdier για νά μεσολαθήσει αυτός στόν Φράνκο «για νά άποτραπει ό βομβαρδισμός τής Μαδρίτης λόγω Χριστουγέννων». Τόν είδαμε νά ζητάει τό δέσιμο τών πασιφιστών και αυτόν μόνο άνάμεσα στους τόσους δεξιότεχνες τής πένας – νά 'χει τά κότσια νά διακυρήξει στη ρωσόφιλη φυλλάδα του «Ce Soir» (24 Αυγούστου 1939) ότι ή Σταλινο-Χιτλερική συνθήκη «πιστοποιεί τή σύγυρη και βέβαιη ειρήνη, σ' άντίθεση μέ τήν Γαλλία – αυτήν τήν διεφθαρμένη ίμπεριαλιστρια – πού δέν φανταζόταν παρά αίματοχυσίες και περιπέτειες» (έξ άπροόπτου και χωρίς γραμμή, ό Cachin και ό μακαρίτης Péri δέν ήξεραν τί θέση νά πάρουν και έτσι ή «Humanité» εκείνων τών ήμερών δέν έγραψε τίποτε). Και νάτος λοιπόν τυλιγμένος μέ τή σημαία, έφιππος στην άψίδα του θριάμβου σκαρώνοντας δωδεκασύλλαβα στιχάκια και ψευτορίμες του στύλ France-silence νάτος πάλι ζητόντας κρεμάλα για όποιον δέν δέχεται όλοσδιόλου νά βαδίσει στό τενωμένο σχοινί, σ' αυτό πού πάνω του μαζί μέ τόν άξιό όμοιό του, τόν όνομαστό 'Ηλία Έρεμπουργκ θά παραστήσουν τούς μακάβριους σχοινοβάτες.

Τά 'χει καταπατήσει όλα πιά, ακόμα και τόν ίσκιό του, όλα όσα είχε κάποτε αγαπήσει, έχουν πλέον άτιμαστεί, έχουν βεβηλωθεί άπ' τό τελευταίο του ξεσκάτωμα. Άς μήν στεναχωριούνται άλλο όμως οι βελάζοντες πατριώτες πού τ' αυτιά τους και τό σκώτι τους τέρπονται από τά καθαρίσματα του Agagon· θά τόν βρουν στά σκομπίδια μου κάτω άπ' τή σκάλα μου, άπ' όπου θά μπορουν νά τόν ξαναμαζέψουν. Και τώρα άς πλύνω τά χέρια κι άς ξεπλύνω τό στόμα μου. Έπιτέλους.

Θέλουμε μιά Γκεπεοῦ τοῦ Louis Aragon (1931)

Τραγουδῶ τήν Γκεπεοῦ πού χτίζεται
στή Γαλλία τή στιγμή αὐτή.

Τραγουδῶ τήν ἀπαραίτητη γιά τή Γαλλία Γκεπεοῦ.

Τραγουδῶ τίς Γκεπεοῦ, τοῦ πουθενά καί τοῦ παντοῦ.

Ἄπαιτῶ μιά Γκεπεοῦ, γιά νά ἐτοιμάσει τό τέλος ἑνός κόσμου.

Ἄπαιτεῖστε μιά Γκεπεοῦ, γιά νά ἐτοιμάσει τό τέλος αὐτοῦ τοῦ κόσμου,

γιά νά ὑπερασπίσει αὐτούς πού προδίδονται,

γιά νά ὑπερασπίσει αὐτούς πού πάντα προδίδονται.

Ἄπαιτεῖστε μιά Γκεπεοῦ ἐσεῖς, πού σᾶς λυγίζουν καί σᾶς σκοτώνουν

Ἄπαιτεῖστε μιά Γκεπεοῦ

Σᾶς ἀξίζει μιά Γκεπεοῦ.

Ζήτω ἡ Γκεπεοῦ, διαλεκτική μορφή τοῦ ἡρωϊσμοῦ,

σ' ἀντίθεση μ' αὐτή τή γελοία εἰκόνα τῶν ἀεροπόρων

πού περνοῦνται ἀπό τούς γελοίους σάν ἡρωες

δταν σπάζουν τά μούτρα τους στό χῶμα.

Ζήτω ἡ Γκεπεοῦ ἀθηντική εἰκόνα τοῦ ὑλιστικοῦ μεγαλείου

Ζήτω ἡ Γκεπεοῦ ἐνάντια στό θεό καί τή Μαρσεγιέζα

Ζήτω ἡ Γκεπεοῦ ἐνάντια στόν Πάπα καί τίς ψεῖρες

Ζήτω ἡ Γκεπεοῦ ἐνάντια στίς ἐκχωρήσεις τῶν τραπεζῶν

Ζήτω ἡ Γκεπεοῦ ἐνάντια στήν οἰκογένεια

Ζήτω ἡ Γκεπεοῦ ἐνάντια στούς ἐγκληματικούς νόμους

Ζήτω ἡ Γκεπεοῦ ἐνάντια στό σοσιαλισμό τῶν δολοφόνων τοῦ τύπου

Caballero, Boncour, Mac Donald, Zoergibel

Ζήτω ἡ Γκεπεοῦ ἐνάντια στούς ἐχθρούς τοῦ προλεταριάτου

ΖΗΤΩ Η ΓΚΕΠΕΟΥ.

Μιά κηλίδα πνευματικού αίματος του Paul Eluard (1934)

Γνώρισα τόν Louis Aragon ἐδῶ καί 14 χρόνια. Ἐτρεφα γι' αὐτόν ἐπί μακρόν μιά ἐπιτοσύνη χωρίς καμμιά ἐπιφύλαξη. Ἡ ἐκτίμηση καί ἡ φιλία μου γι' αὐτόν μ' ἔκαναν νά κλείνω τά μάτια μου σ' αὐτά πού νόμιζα σάν ἐλαττώματα τοῦ χαρακτήρα του. Ὅταν ἐκδηλωνόταν δημόσια, πίστευα ὅτι ἦταν πιο ἀφελής, πιο κοινωνικός ἀπό μένα. Ὅταν προσπαθοῦσε νά χρονοτριφεῖ σέ σχέση μέ τή θέλησή μας νά ἐκδηλώσουμε δημόσια τόν φθόνο μας, ἀπέδιδε τή διάθεσή του αὐτή σέ ὑπερβολικά κριτικό πνεῦμα. Οἱ παρεκτροπές στή γλώσσα πού χρησιμοποιοῦσε τόν καθιστοῦσαν ἀπλά παιδαριώδη, σέ μένα, λίγο ἄκακο. Ὡς πρὸς τά σφάλματά του, τόν πίστευα πάντα σάν ἀρεκτά ἔξυπνο ἀρεκτά θαρραλέο καί τίμιο στό νά τά διορθώσει. Τόν ἀγαποῦσα τόν ἐκτιμοῦσα τόν ὑπερασπιζόμουν.

Εἶναι ἕνας χρόνος ἀπό τότε πού γύρισε ἀπ' τή Ρωσία, ἀφοῦ ἔχει ὑπογράψει ἕνα κείμενο ἀποκύρηξης τῶν σουρρεαλιστικῶν δραστηριοτήτων καί πιο συγκεκριμένα τοῦ «*Δεύτερον Μανιφέστον τοῦ Σουρρεαλισμοῦ*» τοῦ A. Breton. Ὅταν αὐτός, τοῦ δήλωσε ὅτι μᾶς φαινόταν ἀπαραίτητη ἡ δημοσίευση αὐτῆς τῆς ἀποκύρηξης, ὁ Aragon ντροπιασμένος ἢ ὑποκρινόμενος ἔτσι, τόν ἀπειλήσε ὅτι θ' αὐτοκτονοῦσε. Ἀπό τότε τ' ὄνομά του ἀμαυρώθηκε γιά μένα. Μιά τέτοια ἀπειλή μοῦ δημιουργοῦσε οὐσιαστικές ἀμφιβολίες γιά τήν ἐπαναστατική του συνείδηση. Ἐνας ἐπαναστάτης «*ἀνήμερος νά ζήσει*» μετά ἀπό μιά τέτοια διακύβευση. Μπερδεμένος, ἐξαχρειωμένος, προβληματισμένος, βλέποντας νά ξεπροβάλλει κάθε μέρα καί πιο ἔντονα ἡ κακοπιστία του κάτω ἀπ' τόν ἀναπτυσσόμενο συναισθηματικό ἐκδιασμό, ἄκουσα τελικά τό σάλτο πού δέν μποροῦσε παρά νά πραγματοποιήσει στό ὀλοκληρωτικό σκοτάδι.

Ἄντλώντας τή δύναμή του, ἀπ' τίς ἀλλεπάλληλες πετυχημένες ἀπαρνήσεις του, ἀποφεύγοντας παράλληλα ἀσταμάτητα τή μέρα πού δέν θά ὑπῆρχε πιά τίποτε γιά νά ἀπαρνηθεῖ, τή μέρα πού ὁ ἀρριβισμός του δέν θάχε τήν ἀπάρνηση γιά φυσική τροφή, ἀνέχτηκα ὅλες τίς φιλικές παραχωρήσεις πούθελε νά ἐφαρμόσει στά κίνητρα πού διέπουν τή δραστηριότητά μας.

Τόν εἶδα, ἔχουν περάσει τρεῖς μῆνες περίπου, χρησιμοποιώντας θεατρινίστικα μέσα, νά σπαράξει στά δάκρυα, διαβάζοντάς μας, αὐτές τίς φράσεις, ἀπό τότε ἀκόμα ὑποπτες καί τώρα τερατώδεις ἀπ' τό ἄρθρο του «*Ὁ Σουρρεαλισμός καί τό Ἐπαναστατικό Καθηκόν*»: «*γι' αὐτό φίλοι μου, παρατηρῶ μ' ἀρεκτῆ συγκίνηση, περισσότερη ἀπ' ὅση θάθελα νά ὁμολογήσω, τή μοναδική προσπάθεια, ὄλων αὐτῶν πού θέλουν σήμερα νά μέ χωρίσουν ἀπό σᾶς. Μέ παρακάλεσαν καί μέ ἐκλιπάρησαν πολλές φορές νά ἀπομακρυνθῶ ἀπό κοντά σας. Εἶναι σίγουρο ὅτι μέ καταχθόνιες καί δόλιες μεθόδους οἱ ἴδιες πηγές προσπάθησαν νά σᾶς κάνουν νά πιστέψετε ὅτι αὐτό εἶναι πιά ἕνα τετελεσμένο γεγονός, ὅτι κατόρθωσαν νά μᾶς χωρίσουν*».

Ὅταν τοῦ προτείναμε νά τοῦ ἀποδώσουμε κάθε ἐλευθερία δραστηριότητος σέ σχέση μέ μᾶς, μᾶς ἀντέτεινε ὅτι δέν θάχε πιά κανένα λόγο ἐνεργοποίησης. Αἰφνιδιαστικά βιασμένος ἀπό τό φόβο νά μᾶς δεῖ ν' ἀποκαλύπτουμε τό διπλό παιγνίδι πού ἔπαιζε, θά ξε-

σκεπαστεί τελικά, θά επιχειρήσει νά μᾶς ζητήσει, αὐτός, ὁ συγγραφέας τριῶν βιβλίων πού ἐκδόθηκαν λαθραία, νά ἀποφύγουμε, κάτω ἀπ' τό πρόσχημα ὅτι κακόβουλοι θά ἐπιχειροῦσαν νά χαρακτηρίσουν σάν πορνογραφική κάθε συνεργασία τοῦ S.Dali στά δημοσιεύματά μας. Μπροστά στήν ἐκδηλη κατάπληξή μας, κατάλαβε ὅτι θάπρεπε πιά νά ἐγκαταλείψει κάθε προσπάθεια γιά καταστροφή τῆς σουρρεαλιστικῆς δραστηριότητος. Δέν περιμένε πιά παρά τήν πρώτη πρόφαση γιά ν' ἀπαρνηθεῖ καί τόν σουρρεαλισμό, καί ἀκριβῶς τῆ στιγμῆ πού ὁ Breton ἀποτιμαῖσε τά ἀποτελέσματα τῆς ἐντεινόμενης διαμαρτυρίας μας ἐναντία στήν ἐνοχοποίηση ἐνός ἀπό τά ποιήματά του δέν δίστασε νά μᾶς κατηγορήσει σάν ἀντεπαναστάτες.

Τό ἔκανε μέ τήν ἴδια ἀφέλεια πού ἔγραφε τήν ἐπομένη ἀπό τόν θάνατο τοῦ Lenin τό «*Μόσχα ἢ ἀνάπρη πνευματικά*». Καταλαβαίνω ὅτι πάντα προσπαθοῦσε νά μᾶς δικαιολογήσει τίς ἀρχές τῆς «*ἐξέλιξης μέ πηδήματα*» πού ἄλλωστε τοῦ ταίριαζε καί πού ποτέ δέν ἔπαψε νά μοῦ φαίνεται ἀνησυχητική. Καί εἶναι μάλιστα σήμερα, πού μοῦ δόθηκε τελικά νά καταλάβω στήν πραγματικότητα, ποιές ἀθλιές ἀντιθέσεις, σκοπεύει νά καλύψει διαμέσου τῆς ὑποτιθέμενης διαλεκτικῆς σύλληψης τῆς ζωῆς.

Ἡ ἀσάφεια μετατράπηκε σέ ὑπολογιστικότητα, ἡ ἰκανότητα γίνεται μηχανογραφία, ὁ Agagon γίνεται πιά ἕνας ἄλλος καί ἡ ἀνάμνησή του δέν ἔχει πιά καμμιά θέση σέ μένα. Ἐχω κρατήσει σάν τελευταῖο μου λόγο μιά φράση πού μεταξὺ μας πιά δέν ἔχει τήν ἀνταλλακτική ἀξία πού τῆς ἀπέδιδε, μιά φράση πού διατηρεῖ τό περιεχόμενό της, καί πού ἀποκαθιστᾷ δικαιοσύνη σέ σχέση μ' αὐτόν καί τόσοις ἄλλους; γιά μιά σκέψη ἀνάξια πιά ἔστω καί νά ἐκφράζεται:

«*Ἀκόμη κι ὄλο τό νερό τῆς θάλασσας δέν θ' ἀρκοῦσε γιά νά ξεπλύνει μιά κηλίδα πνευματικοῦ αἵματος*» (LAUTREAMONT).

Η ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΗΡΩΪΚΑ ΑΝΔΡΑΓΑΘΗΜΑΤΑ

Σύντομα πρόκειται νά ἐκδοθεῖ ἀπό τήν «Διεθνῆ Βιβλιοθήκη» τό βιβλίον τοῦ γέροντα Διεθνιστή Ἐπαναστάτη Α. Στίνα: «**ΕΑΜ -ΕΛΛΑΣ-ΟΠΛΑ**: Ἡ «εἰδική ἀποστολή» τῆς ἐθνικῆς ἀντίστασης στό δεύτερον παγκόσμιον ἰμπεριαλιστικόν πόλεμον καί ἡ συμβολή τῆς στή διβλική καταστροφή πού ἐν ψυχρῶ προετοιμάζουσι οἱ δῆμοι πού κυβερνοῦν τοὺς λαούς». Τό κείμενον πού ἀκολουθεῖ ἀποτελεῖ ἀπόσπασμα τοῦ βιβλίου.

Η ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΗΡΩΪΚΑ ΑΝΔΡΑΓΑΘΗΜΑΤΑ

Είναι αφάνταστη η λύσσα με την οποία κινήθησαν οι σταλινικοί τους διεθνιστές, με τη μάσκα του πατριώτη αυτή τη φορά, στη διάρκεια της κατοχής, του πολέμου και στο Δεκέμβρη.

Καί στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο κινήθηκαν οι διεθνιστές, φυλακίστηκαν, κλείστηκαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης, πέρασαν από δίκες εσχάτης προδοσίας. Ή Λούξεμπουργκ, ο Λήμπνεχτ και εκατοντάδες άλλοι σπαρτακιστές βρίσκονταν στις φυλακές σ' όλη τη διάρκεια του πολέμου. Τό ίδιο στη Ρωσία, στην Αμερική, Βόρεια, Νότια και Κεντρική χιλιάδες αγωνιστές βρίσκονταν στα κάτεργα και στα στρατόπεδα. Στη Γερμανία κατά και μετά τις επαναστατικές μάχες του Γενάρη του 1919 εκατοντάδες σπαρτακιστές δολοφονήθηκαν άγρια και μέσα σ' αυτούς ή Λούξεμπουργκ και ο Λήμπνεχτ. Τό έργο του δολοφόνου είχαν τότες αναλάβει παρακρατικές οργανώσεις της δεξιάς, επαγγελματίες φονιάδες στην ύπηρεσία καιζερικιών αξιωματικών και άτομα ανάπηρα πνευματικά. Καί μήν ξεχνάμε, όχι με την άνοχη, αλλά με την προτροπή της Σοσιαλδημοκρατίας.

Στό δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, τό έργο του δολοφόνου τό ανέλαβαν οι σταλινικοί. Καί έδω στην Ελλάδα περισσότερο από όπουδήποτε άλλου, τό έκτελέσανε με τη μεγαλύτερη λύσσα. Ξεπέρασαν ότι από προηγούμενα ξέρουμε σε άγριότητα, κτηνωδία και σαδισμό, ξεπέρασαν και τά πιό βρώμικα πογκρόμ έναντίον των έβραίων και τίς μαζικές σφαγές των μαύρων από την Κ.Κ.Κ.

Αγωνιστές γνωστούς, άφοσιωμένους με όλη τους την ψυχή στό άπελευθερωτικό κίνημα των εργαζομένων, δοκιμασμένους από χρόνια φυλακή, έξορία και βασανιστήρια, τους σφάζανε, τους κόβανε το λαίμο ή τους κάνανε λυώμα τό κεφάλι με ρόπαλα. Από τίς εκατοντάδες των αγωνιστών που πέσανε κάτω από τό μαχαίρι και τό ρόπαλο του σταλινικού δολοφόνου θά αναφέρουμε μερικά όνόματα: Τόν *Δημοσθένη Βουρσούκη*, αγωνιστή από τους πιό έκλεκτούς, τους πιό άφοσιωμένους, πιό δραστήριους, πιό μορφωμένους, δραπετή της Ακροναυπλίας, τόν πιάσανε και τόν σκοτώσανε τίς μέρες της «άπελευθέρωσης» και της «έθνικης κυβέρνησης». Τόν *Θύμιο Άδραμντίδη*, υπάλληλο του Εύαγγελισμού, από τους πιό άγνους και σεμνούς αγωνιστές που οι συνάδελφοί του τόν είχαν εκλέξει παμψηφεί στη διοίκηση του συνδικάτου τους, τόν σκοτώσανε μέσα στην αύλη του Εύαγγελισμού, τό πρωί της 3 του Δεκέμβρη 1944, όταν καλούσαν συλλαλητήριο για την «έλευθερία» και τά «δικαιώματα» του λαού. Τόν *Θανάση Οικονόμου*, φοιτητή, στέλεχος της ΕΠΟΝ του Γκύζη που πέρασε στις γραμμές των διεθνιστών, τόν σκοτώσανε άφου πρώτα του βγάλανε τά μάτια. Τόν *Παναγιώτη Τσιγγέλη*, εργάτη δραπετή από τά νησιά, τόν σφάζανε άμέσως όταν τόν πιάσανε στη Βάθη, με μαχαίρι όπως σφάζουν τ' άρνια. Σκοτώσανε τόν *Νίκο Άραβαντινό*, παληό διεθνιστή κομμουνιστή, πασίγνωστο σ' όλη την Κεφαληνιά για τους άγώνες του στο εργατικό και άγροτικό κίνημα, με πολλά χρόνια φυλακή και έξορία. Τόν πατέρα του, γνωστό προοδευτικό δάσκαλο τόν είχαν σκοτώσει οι γερμανοί. Σκοτώσανε τόν *Σταύρο Βερούχη*, άνάπηρο πολέμου, τυφλό από πολεμικά άέρια, γραμματέα της «Όμοσπονδίας άναπήρων και θυμάτων πο-

λέμου» και ἐκλέκτορα τῆς ΠΕΕΑ. Αὐτόν τόν σκότωσαν γιατί ὄταν στό Πλατανιστό τῆς Εὐβοίας ἀνακαλύψανε μιά ἀποθήκη μέ λάδια, αὐτός ἐπέμενε νά διανεμηθεῖ τό λάδι στους ἀγρότες πού πέθαιναν ἀπό ἀποβιταμίνωση καί ὄχι στήν «Ἐπιμελητεία τοῦ Ἄντάρτη» πού ζητοῦσε ὁ ὑπεύθυνος τοῦ ΚΚΕ. Σέ λίγες μέρες τόν πήραν γιά μιά δῆθεν σύσκεψη τῆς ΠΕΕΑ καί στό δρόμο κυριολεκτικά τόν ἀποκεφαλίσανε. Σκοτώσανε τόν Γ.Δόξα ἐργάτη ἐλαιοχρωματιστή, τόν Ν.Μούσκα γκαρσόνι, τούς ἀδελφούς Θεμελῆ κα-
πνεργάτες, τόν Κ.Χαριτωνίδη ἐπαγγελματία, τόν Π.Παναγιωτίδη γράφτη, ἀδελφό τοῦ Ν.Παναγιωτίδη πού εἶχε πεθάνει στήν Ἄκροναυπλία, τόν Κώστα Δαμαλά τσαγγάρη, τόν Στρο. Σπανέα δημοσιογράφο, κ.λ.π. κ.λ.π.

Αὐτοί εἶναι μερικοί ἀπό τίς ἑκατοντάδες διεθνιστές ἐπαναστάτες πού πλήρωσαν μέ τή ζωή τους, ἀπό τό χέρι τοῦ σταλινικοῦ δολοφόνου, τήν πίστη τους στο Σοσιαλισμό καί τήν Ἐπανάσταση. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι οἱ φονιάδες ξέρανε ποιούς σκοτώνανε. Ξέρανε ὅτι σκότωναν ἐπαναστάτες καί γιατί ἦταν ἐπαναστάτες τούς σκότωναν. Δύο ἀπό αὐτούς τούς ἀρχιδήμιους, ἕνας Παρασκευάς στήν Καισαριανή καί ἕνας Μάρμπας στόν Πειραιᾶ, πέρασαν μέ τήν μεγαλύτερη ἄνεση, μετά τήν ἦττα τοῦ ΕΑΜ, στήν Ἀσφάλεια γιά νά συνεχίσουν ἀπό ἐκεῖ τήν ἴδια δουλειά.

Ἐκτός ἀπό τή δική μας ὀργάνωση πού ἀπό τήν πρώτη μέρα κατήγγειλε τήν ἀπάτη τοῦ «ἀντιφασιστικοῦ» πολέμου καί τοῦ «ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ» ἀγώνα, οἱ πιστοί στήν 4η Διεθνή τροτοκιστές, ὅπως καί οἱ ἀρχαιομαρξιστές, ἦταν ὑπέρ τῆς κριτικῆς ὑποστήριξης τοῦ ΕΑΜ καί ἦταν πρόθυμοι νά πολεμήσουν στίς γραμμές τοῦ ΕΛΑΣ. Καί ὅμως δέν ἔκαναν γι' αὐτούς διάκριση. Ὅπου τούς βρῖσκανε τούς σφάζανε μέ τήν ἴδια λύσσα. Μερικοί, κυρίως ἀρχαιομαρξιστές, πού πολεμοῦσαν στίς γραμμές τους εἶχαν κι' αὐτοί τήν ἴδια τύχη. Τούς σκοτώσανε. Οἱ πῖο πολλές ἀπό τίς μαυροντυμένες μανάδες στό Πολύγωνο, στήν Κοκκινιά καί στό Ἄγρινο ἦταν μανάδες τροτοκιστῶν καί ἀρχαιομαρξιστῶν ἀγωνιστῶν πού τά παιδιά τους τά σφάζανε οἱ σταλινικοί. Τά περισσότερα ἐγκλήματα γίνανε στήν περίοδο τῆς «ἀπελευθέρωσης», τῆς «Ἐθνικῆς Κυβέρνησης» στήν ὁποῖαν συμμετεῖχε καί τό ΚΚΕ καί τόν Δεκέμβρη.

Στίς ἐφημερίδες του τό ΚΚΕ ἔγραφε: «Ἡ ἐξασφάλιση τῆς τάξης καί τῆς ὁμαλῆς πολιτικῆς ζωῆς, σέ τέτοιες στιγμές, εἶναι ἐθνικό χρέος. Ἀποφεύγετε τήν αὐτοδικία. Ὅποιος συλλαμβάνεται θά παραδίνεται στήν Ἀστυνομία ἐπὶ ἀποδείξει. Ἡ ἐντολή αὐτή ἰσχύει μέ προειδοποίηση προσωπικῆς εὐθύνης τῶν γραμματέων τῶν ἀχιδικῶν». Καί ὅμως αὐτές ἀκριβῶς τίς μέρες εἶχε ἐξαπολυθεῖ ἕνα γεμάτο λύσσα πογκρόμ ἐναντίον τῶν ἐπαναστατῶν διεθνιστῶν. Ἡ διαταγή ἰσχυε μόνον γιά τούς Χίτες, τούς σοσλιάδες, τούς συνεργάτες τῶν ἀρχῶν κατοχῆς, ἀλλά ὄχι γιά τούς διεθνιστές. Στίς καταγγελίες γιά τίς σφαγές ἢ ἀπάντησή τους ἦταν: «Ἐμεῖς εἴμαστε μαρξιστές καί ὁ μαρξισμός ὡς γνωστόν» καταδικάζει τήν ἀτομική τρομοκρατία. Συνεπῶς δέν μπορεῖ νά εἴμαστε ἔμεῖς». Καί ὅμως ξέρανε καί οἱ ἴδιοι ὅτι κανεῖς δέν τους πίστευε καί ὅτι ὅλοι ξέρανε ποιοί ἦταν οἱ φονιάδες καί ποιοί τους εἶχαν ὀπλίσει. Ὅταν πιάσανε τόν Βουρσοῦκη πήγαμε μιά ἐπιτροπή στόν Τσιριμῶκο πού ἦταν ὑπουργός στήν «Ἐθνική Κυβέρνηση» καί διαμαρτυρηθήκαμε. Αὐτός τρέμοντας, κυριολεκτικά τρέμοντας, μᾶς λέει προσέχοντας νά μήν τόν ἀκούσει κανεῖς: «Δέν μπορῶ νά κάνω τίποτε, φυλαχτεῖτε». Τό ΚΚΕ ποτέ δέν εἶχε τό θάρρος νά πάρει τήν εὐθύνη γι' αὐτή τή σφαγή τῶν διεθνιστῶν. Καί οἱ σημερινοί «ἀνανεωτές τοῦ κομμουνισμοῦ», πού τότες βρῖσκονταν στήν ἡγεσία τοῦ ΚΚΕ ποτέ δέν αἰσθάνθηκαν τήν ἀνάγκη νά ἀναφερθοῦν σ' αὐτή τή σφαγή, ὅπως καί σέ σειρᾶ ἄλλη ἐγκλημάτων τοῦ ΕΑΜ καί νά δώσουν μιά ὁποιαδήποτε δικαιολογία. Ὁ τίτλος τῆς εἰδικῆς ὀργάνωσης τῶν ἐκτελεστῶν καί τῶν βασανιστῶν στήν ὑπηρεσία τοῦ ΕΑΜ ἦταν ΟΠΛΑ. («Ὄργάνωση Προστασίας Λαϊκῶν Ἀγωνιστῶν»).

Η ΣΕΙΡΑ ΕΚΕΙΝΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΦΩΝΗΣΑΝ ΜΕ ΤΟ ΚΚΕ.

“Όσα στελέχη του ΚΚΕ είχαν κατά καιρούς διαφωνήσει με τη γραμμή του, ακόμα και από τό πολύ μακρινό παρελθόν, έπρεπε νά πεθάνουν.

Σκότωσαν τόν *’Ασημίδη (Γ. Κωνσταντινίδη, Γλαυκό)* βασικό ιδρυτικό στέλεχος της ΟΚΝΕ, τελειόφυτο του ΛΕΝΙΝΚΟΥΡΣ και μέλος της διορισμένης από την Κ.Δ. τό Νοέμβρη του 1931 Κεντρικής Έπιτροπής του Ζαχαριάδη. Τό έγκλημά του ήταν ότι διεφώνησε μέ τόν Ζαχαριάδη και επί πλέον τόν είχε αποκαλέσει τραμπούκο και παρανοϊκό. “Όταν είχε ό *’Ασημίδης* διαγραφεί από τό ΚΚΕ παραιτήθηκε από κάθε πολιτική δράση και άσκούσε τό έπάγγελμα του δικηγόρου. Αυτό δέν ήταν έλαφρυντικό και δέν είχε σημασία. Διεφώνησε, έπρεπε νά πεθάνει.

Σκότωσαν τόν *Π. Σκντάλη (Παναγιώτη Τζινιέρη)* δάσκαλο, τελειόφυτο της ΚΟΥΤΒ, γραμματέα της περιφερειακής *’Αθηνών* και κατόπι της Περιφερειακής *’Ανατολικής Μακεδονίας* και *Θράκης*, συγγραφέα σειράς έργων για τό εργατικό κίνημα. Στη δικτατορία του Μεταξά θρέθηκε έξω από τό ΚΚΕ και στην κατοχή πήγε στό χωριό του Κουνινά του Αίγιου και δούλευε στά χωράφια για νά ζήσει. Σ’ όλη την περιοχή και όχι μόνο στό χωριό του ήταν γνωστός, όλοι τόν σέβονταν και όλοι τόν εκτιμούσαν σαν έναν τίμιο, άγνό και μορφωμένο κομμουνιστή. Κάποια μέρα έφρασε από τά Κουνινά ό Βελουχιώτης και τόν ζήτησε. ‘Ο Τζινιέρης ήταν αυτός πού είχε πάρει τόν Θανάση Κλάρα τόν κατοπινό Βελουχιώτη στην Περιφερειακή Έπιτροπή της *’Αθήνας*, ενώ όλοι οι πριν άπ’ αυτόν περιφερειακοί γραμματείς ποτέ κανείς δέν του έδωσε σημασία. Συζητήσανε αρκετές ώρες. Ποιός ξέρει τί είπαν. Σέ λίγες μέρες τόν πιάσανε και συνοδεία τόν πήραν στην «’Ελεύθερη *’Ελλάδα*». Έκει τόν κλείσανε σέ στρατόπεδο συγκέντρωσης. Αυτός κήρυξε άπεργία πείνας και οι δήμοί του τόν άφησαν νά πεθάνει.

Σκότωσαν τόν *Α. Ντούδα*. Τό άμάρτημά του ήταν ότι άνηκε στην τάση του *’Ασημίδη*. ‘Αλλά όταν ό *’Ασημίδης* τά παράτησε αυτός έμεινε στό Κ.Κ. Στην *’Ακροναύπλια* του είχαν δώσει και πόστο. Κάποτε φαίνεται θυμήθηκαν ότι είχε διαφωνήσει και διατάχτηκε ή επέτέσσή του. Τόν αδελφό του τόν *Γ. Ντούδα*, γραμματέα της ΟΚΝΕ, μέλος του Πολιτικού Γραφείου του ΚΚΕ και μέλος της Έκτελεστικής Έπιτροπής της Κομμουνιστικής Διεθνούς των Νέων, τόν εκτέλεσανε στή Ρωσία μαζί μέ τόν Χαϊτά, Κολοζώφ, Μαρκοβίτη, Κλειδωνάρη, κ.λ.π. στή μεγάλη σφαγή των κομμουνιστών από τόν Στάλιν τό 1936-1938.*

Σκότωσαν τόν *Δαμασκόπουλο*, τό πιό δραστήριο στέλεχος στους δημοσίους υπαλλήλους. Γι’ αυτόν είχε κάποιος ύποπτευθει ότι είναι χαφιές. Πρίν από λίγα χρόνια θρήκαν ότι κάνανε λάθος και τόν ...άποκατέστησαν. Σκοτώσανε τόν *Γάκη* και τόν *Καπένη*, παληά στελέχη του ΚΚΕ πού πολεμούσαν στίς γραμμές του ΕΛΑΣ. Αυτοί έπρεπε νά πεθάνουν γιατί στην *’Ακροναύπλια* είχαν διαφωνήσει μέ τόν *’Ιωαννίδη* και τόν *Μπαρτζώτα*. Τούς κατασκεύασαν ένα κατηγορητήριο από αυτά πού κατασκεύαζε ό Βισύνσκυ για προδοσία, κατασκοπεία, κ.λ.π. και τούς εκτελούν.

Σκοτώσανε τόν *Γιάννη Καλογερίδη*, έναν εργάτη άπ’ αυτούς πού την Πρωτομαγιά του 1931 σκοτώσανε τόν άστυφύλακα Γυφτοδημόπουλο. Καταδικάστηκε πολλά χρόνια φυ-

* Τό 1963 είχα γνωρίσει στό Σανατόριο Σωτηρία τόν αδελφό τους, φυματικό όπως είμουνα κι’ έγώ και τόν ρώτησα για τούς αδελφούς του. Μου είπε ότι, όπως τόν δεβαίωσε ή κομματική δργάνωση *’Αργινίου*, τόν *’Αλέκο* τόν σκότωσαν οι γερμανοί, όσο για τόν *Γιώργο* έπεσε πολεμώντας εναντίον των γερμανών στό Στάλινγκραντ μέ τη στολή του λοχαγού του κόκκινου στρατού.

λακή και έμεινε στίς φυλακές τής Αίγινας. Έκει ήρθε σέ αντίθεση μέ τόν Τυρίμο, δουλευτή του ΚΚΕ, μέλος του Π.Γ. του ΚΚΕ, γραμματέα τής Π.Ε. Αθηνών, που πέρασε κατόπι στην Ασφάλεια και στην Προσωρινή Έπιτροπή που κατασκεύασε ο Μανιαδάκης και κατόπι στην κατοχή βρήκε τή θέση του στους τσολιάδες του Ράλλη. Ο Καλογερίδης όταν βγήκε από τή φυλακή δέν μπήκε σέ καμιά όργάνωση. Έπιασε δουλειά σ' ένα μαγειρείο στον Πειραιά και εκεί τόν βρήκαν και τόν σκότωσαν επειδή πριν από πολλά χρόνια είχε διαφωνήσει μέ τόν Τυρίμο.

Σκότωσαν στή Θεσσαλονίκη τόν Στεργίου, έναν παλιό κομμουνιστή καπνεργάτη, πολύ αγαπητό σέ όλους τους εργάτες, ανεξάρτητα από τάσεις. Η δολοφονία του είχε προκαλέσει τότες γενική αγανάκτηση σ' όλόκληρη τήν εργατική τάξη.

Σκότωσα τόν Κ.Σπέρα αναρχικό τσιγαρά, στέλεχος του Έργατικού Κέντρου Αθηνών, πριν από τήν ίδρυση τής ΓΣΕΕ και αρχηγό τής εξέγερσης των μεταλλωρύχων τής Σερίφου τόν Αύγουστο του 1917. Είχε πάρει μέρος στο 1ο και 2ο συνέδριο τής ΓΣΕΕ, εκπρόσωπος των αναρχοσυνδικαλιστών εργατών, των οποίων τίς ιδέες υποστήριξε σ' αυτά. Κατόπι, μέ τήν πλήρη επικράτηση του ΚΚΕ στο συνδικαλιστικό κίνημα, παραιτήθηκε από κάθε πολιτική και συνδικαλιστική δράση. Η μπροσούρα που έγραψε στή φυλακή για τήν απεργία και τά φονικά γεγονότα τής Σερίφου είναι ίσως τό σημαντικώτερο ντοκουμέντο για τήν πραγματική ιστορία του εργατικού κινήματος.

Σκότωσαν τόν Στέλιο Αρβανιτάκη, εργάτη τσιγαρά, κύριο εκπρόσωπο τής επαναστατικής άριστερας στήν Ελλάδα και τόν μόνον που είχε διαμαρτυρηθεί για τή σφαγή τής Κρονστάνης, τό Μάρτη του 1921. Τό 1923-1924 ήταν από τους αρχηγούς τής Κομμουνιστικής Ένωσης του Πειραιά, τής Όργάνωσης των πιο μαχητικών προλεταρίων του Πειραιά που αποσπάστηκαν από τό ΚΚΕ και τήν όπλουρτουριστική και απεργοσπαστική πολιτική του και που βρέθηκαν επικεφαλής των απεργών εργατών του Πειραιά σ' όλες τίς μάχες που έδιναν μέ τή χωροφυλακή και τους τσερκέζους του Πλαστήρα. Αποκλείστηκε από τό ΚΚΕ μέ απόφαση τής Κ.Δ. και τής Βαλκανικής Κομμουνιστικής Όμοσπονδίας. Από τότες ζούσε έξω από κάθε όργάνωση, όπαδός του αναρχικού κομμουνισμού και πάντα στην πρώτη γραμμή σ' όλες τίς διαδηλώσεις και στίς συγκρούσεις των εργατών μέ τήν Αστυνομία.

Η εκτέλεση των παλιών στελεχών που είχαν κατά καιρούς διαφωνήσει μέ τήν πολιτική του ΚΚΕ ή πιο σωστά μέ τήν πολιτική τής Κ.Δ. είχε αυτή τήν έννοια: ή διαφωνία μέ τήν πολιτική τής Κ.Δ. είναι έγκλημα και τιμωρείται μέ θάνατο, όπως στή Μαφία και στο Συνδικάτο του εγκλήματος. Έτσι εξασφαλίζεται ή μονολιθικότητα. Ποιός θά τολμούσε να διατυπώσει διαφορετική από τήν επίσημη γνώμη.*

* Έκατοντάδες άρχειομαρξιστές άγωνιστές πολέμησαν στίς γραμμές του ΕΛΑΣ μέ τή ψευδαίσθηση τής μετατροπής του σέ «πραγματικό λαϊκό στρατό στην ύπηρεσία τής προλεταριακής ύπόθεσης». Και όμως έπεσαν και αυτοί κάτω από τό μαχαίρι και τό ρόπαλο του σταλινικού δολοφόνου.

Παραθέτουμε όρισμένα αποσπάσματα από τήν όμιλία του άρχειομαρξιστή Γ. Ποντίκη στην κοινή Διάλεξη-Συζήτηση που έγινε ανάμεσα στο Κ.Κ.Ε. και στο Κ.Α.Κ.Ε. («Κομμουνιστικό Άρχειομαρξιστικό Κόμμα Ελλάδος»), στίς 15 Δεκέμβρη του 1946, στο Θέατρο «Άλίση»:

«... Έτσι έξηγείται ή μανία των σταλινικών που κάτω από τή σημαία του ΕΑΜ ήθελαν να μονοπωλήσουν όλο το κίνημα Αντίστασης. Έτσι έξηγείται πως δολοφονήθηκε ο σύντροφός μας Πονηρός, άγροτικό στέλεχος και ήγέτης τής περιφερειακής Φθιωτιδοφωκίδας. Είναι αυτός που επί Μεταξά ξεσηκωσε τους άγρότες και κατέλαβαν τά μοναστηριακά βοσκοτόπια ότην Υπάτη και όταν ο Μεταξάς τόν συνέλαβε ξεσηκώθηκε όλη ή περιοχή σ' ένοπλο συλλαλητήριο και επέβαλε τήν άπελευθέρωση του. Στην ίδια περιοχή δολοφονήθηκαν επίσης τά στελέχη μας Βογιατζής, Λυμπερόπουλος,

Σκοτώσανε πολλούς ρεφορμιστές συνδικαλιστές παρόλο που οι άρχηγοί του ρεφορμισμού στην Ελλάδα, ο Καλομοίρης και ο Στρατής, συμμετείχαν ενεργά στο ΕΑΜ.

ΑΛΛΑ ΗΡΩΪΚΑ ΑΝΔΡΑΓΑΘΗΜΑΤΑ

Σκότωναν φτωχές γυναικοῦλες γιατί πλένανε ρούχα Ιταλῶν ἢ γερμανῶν στρατιωτῶν. Θανάσιμο ἔγκλημα, ἐπαίσχυντη ἀντιπατριωτικὴ πράξη. Ἀπό πόσο πατριωτικὸ πάθος θὰ φλέγονταν αὐτὸς ὁ λεβέντης γιὰ νὰ σκοτώσει μιὰ μάνα που ἔπλενε ρούχα γιὰ ἓνα κομάτι ψωμί γιὰ τὰ παιδιά της.

Σκοτώσανε ἐργάτες γιατί δούλευαν σὲ γερμανικὲς ἐπιχειρήσεις. Στους ὀμαδικούς τάφους που ἀνοίξανε στὸ Περιστέρι μπροστὰ στὴν ἀντιπροσωπεῖα ἀπὸ τὰ ἀγγλικὰ ἐργατικὰ συνδικάτα, ὅλα τὰ πτώματα φοροῦσαν μπαλωμένα κουρέλια καὶ τὰ χέρια τους ἦταν χέρια ἐργατῶν. Τὰ ἀγγλικὰ συνδικάτα καὶ τὸ ἀγγλικὸ ἐργατικὸ κόμμα εἶχαν τότες ζωηρὰ διαμαρτυρηθεῖ γιὰ τὴν ἐπέμβαση τῶν ἀγγλων στὴν Ἑλλάδα ἐναντίον μιᾶς δημοκρατικῆς ἀντιστασιακῆς ὀργάνωσης. Ὁ Τσῶρτσιλ τούς πρότεινε νὰ ἐκλέξουν μιὰ ἐπιτροπὴ καὶ νὰ τὴν στείλουν στὴν Ἑλλάδα γιὰ νὰ γνωρίσει ἀπὸ κοντὰ αὐτὴ τὴν «δημοκρατικὴ ἀντιστασιακὴ ὀργάνωση». Αὐτοὶ ἤρθαν καὶ εἶδαν.

Πόμος καὶ ἄλλοι. Στὸ Ἄργινι ὁ σύντροφός μας Ἀναστασίου πρῶτος ὀργανωτὴς τοῦ ἀνταρτικοῦ κινήματος Καλυδιῶν ἀφοῦ κατέρριψε σὲ τρία ἀνταρτοδικεῖα τὴ σκευωρημένη κατηγορία ὅτι ἐξ αἰτίας του δὲν ἀνατινάχθηκε τραῖνο μὲ τοσλιάδες καὶ ἀθωώθηκε, καταδικάστηκε καὶ ἐκτελέστηκε ἀπὸ τέταρτο (ἀνταρτοδικεῖο) ἐμπαθῶν σταλινικῶν. Τὴν ἴδια τύχη εἶχαν οἱ σ. Ξανθόπουλος Μήτσος καὶ Λευτέρης Καπετανάκης, Καλογεράκης, Μάγειρας, Ζησιμόπουλος, ὁ ἀδελφός του δολοφονηθέντος τὸ 1926 Λαδᾶ καὶ ἄλλοι. Στὴ Βοστίνα Ἡλείου οἱ σ. μας ἔχοντες ἀναπτύξει σπουδαία ἀντικεφαλαιοκρατικὴ καὶ ἀντικατοχικὴ δράση εἶχαν ὑποχρεώσει τοὺς σταλινικούς σὲ ἐνιαῖο μέτωπο στὶς ἐκλογές τῶν λαϊκῶν ἐπιτροπῶν τῆς περιφέρειας ἐναντία στους ζερβικούς. Οἱ σ. μας πῆραν τὴν πλειοψηφία στὸ ψηφοδέλτιο λόγω τῆς μεγάλης τους δυνάμεις. Νικήθηκε ὁ Ζέρβας μὰ μόλις δυνάμωσαν οἱ σταλινικοὶ μεταφέραν δυνάμεις ἀπ' ἄλλου καὶ συνέλαβαν καὶ δολοφόνησαν τοὺς ἡγέτες τῆς περιοχῆς, τοὺς συντρόφους μας Θωμᾶ Παπαδόπουλο καὶ Πλιάκο. Στὴ Μακεδονία, στὴν περιοχὴ τοῦ Ἀμυνταίου ὁ σ. μας Παπαδόπουλος εἶχε ὀργανώσει 500 ἀντάρτες. Οἱ σταλινικοὶ τὸν κάλεσαν νὰ συντονίσει μαζί τους τὸν ἀγῶνα καὶ κανόνισαν σχετικὴ συνάντηση που τὸν κάλεσαν. Ὁ σ. μας πῆρε τὸ ἐπιτελεῖο του καὶ πῆγε. Οἱ σταλινικοὶ τοὺς εἶχαν στημένη ἐνέδρα καὶ τοὺς δολοφόνησαν. Στὴν Ἐδεσσα ὁ σ. μας Γκίκας Μακεδόνας που ἐπὶ Μεταξᾶ πῆγε νὰ πάρει τὸ παράνομο τυπογραφεῖο τοῦ κόμματός μας ἀπὸ τὰ χέρια τῶν χωροφυλάκων καὶ σκότωσε ἓνα τραυματίζοντα θνὸ, τραυματισθεὶς καὶ αὐτὸς βαρεῖα, δραπέτης ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς κλπ. δολοφονήθηκε ἀπὸ τοὺς σταλινικούς. Τὸ ἴδιο ἔγινε στὴν Κοζάνη μὲ τὸ σ. μας Βαμβακᾶ, στὴν Καβάλλα μὲ τὸ σύντροφό μας Κοκκινιογιάννη ὁ ὁποῖος μαζί μὲ ἄλλους συντρόφους μας εἶχε καταδικαστεῖ σὲ θάνατο ἀπὸ τοὺς καταχρητὲς Βουλγάρους φασίστες, ὅταν ἔπιασαν τὸ παράνομο τυπογραφεῖο μας. Καὶ ἐνῶ οἱ σταλινικοὶ συνέχισαν τὸ δολοφονικὸ τους ἔργο εἴχαμε ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ τίς καταδιώξεις τῶν τριῶν κατακτητῶν καὶ τίς ἐκτελέσεις τῶν συντρόφων μας. Ἐτοὶ τὴν ἴδια περίοδο οἱ Γερμανοῖταλοι ἐκτελοῦσαν στὴ Θεσσαλονικὴ τὸν σ. μας Βουγιουκλίδη στέλεχος τῶν τσαγκαράδων τοῦ Πειραιᾶ, στὸ Νεζερό τὸ σ. μας Λαμπρόπουλο, ὑπεύθυνο τῆς «Πᾶλης τῶν Τάξεων», στὴν Τρίπολη τὸν Σαρᾶσχο, στὴν Ἀθῆνα τὴν Πρωτομαγιά τοῦ 1944 τοὺς ἀχροναυπιλωτὲς κρατουμένους συντρόφους μας Παπαδημητρώπουλο, Χατζηχρηστο, Ἀνοῆ Μπεραχιᾶ, Δ. Γιαννακουρέα καὶ ἀνάμεσά τους τὸν κατασκοφαντημένο ἀπὸ τὴ σταλινικὴ ἡγεσία Πέτρο Ἀνδρόνη γιὰ «χαφιέ», γιὰ «μπιλλιέτακι». Ὁ σ. αὐτὸς ἦταν μέλος τῆς Γραμματείας τοῦ Π.Γ. τοῦ Κόμματός μας. Πιάστηκε στὶς 13 Ἀπρίλι τοῦ 1944 γιὰ κατοχὴ ὀπλων, βασανίστηκε σκληρὰ ἀπὸ τοὺς χαφιέδες τῆς Εἰδικῆς καὶ τοὺς Γκεσταπίτες. Αὐτὸν δὲν τὸν ἔστειλαν οἱ Γερμανοὶ μὲ ἀεροπλάνο στὴ Γερμανία, οὔτε οἱ Ἀγγλοὶ τὸν μετέφεραν ἀπὸ τὸ Παρίσι στὴν Ἀθῆνα ἀλλὰ μετὰ 17 μέρες τὴν Πρωτομαγιά τοῦ 1944 τὸν ἐπέλεσαν στὸ Σκοπευτήριο τῆς Καισαριανῆς. Ἀλλὰ καὶ 4 ἄλλοι σύντροφοὶ μας που μεταφέρθηκαν στὴ Γερμανία τὴν ἴδια τύχη δοῖχαν μὲ τὸν Ἀνδρόνη, δὲν γύρισε κανεὶς. Ἐν τῷ μεταξύ ἡ σταλινικὴ ἡγεσία μεταφέρει τίς δολοφονίες

Σκότωσαν γυναίκες γιατί από τήν πείνα ή γιά νά σώσουν τά παιδιά τους δόθηκαν γιά μιá πανιότα ή γιά μιá κονσέρβα σέ Ιταλούς ή γερμανούς στρατιώτες. Αυτή ή περίπτωση ήταν πιό σοβαρή. Δέν έπρόκειτο μόνον γιά τόν κίνδυνο νά δημιουργηθοῦν φιλικές σχέσεις μέ τούς κατακτητές, αλλά προσβάλλανε τήν έθνική τιμή και ὑπῆρχε κίνδυνος νά μπασταρδέψουν τή ράτσα μας. Μιά αὐθεντία από τήν ὑψηλή διανόηση τοῦ τόπου μας, ἀναγνωρισμένος προοδευτικός, εκπαιδευτικός, κ.λ.π. προτείνει σ' ἕνα βιβλίο του, πού ἐξακολουθεῖ νά θεωρεῖται ἡ «*Βίβλος τῆς Ἐθνικῆς Ἀντίστασης*», ὅτι αὐτές τίς γυναίκες θά πρέπει νά τίς σημαδεύουμε στό μέτωπο μ' ἕνα καυτό σίδερο ἕνα «Π», πού θά σημαίνει Προδοτίσσα και Πόρνη. Αυτό τό βιβλίο τοῦ Δ. Γληνοῦ δέν θά πρέπει νά χαθεῖ, θά πρέπει νά μείνει γιά τήν ἀνθρωπιστική και δημοκρατική διαπαιδαγώγηση τῶν νέων.

Ἀκόμα ἀξίζει οἱ νέοι νά διαβάσουν στήν ἐφημερίδα «*Πρωτα*» ἐκείνης τῆς ἐποχῆς μιá στήλη μέ τίτλο «*Ζωή και Τέχνη*». Πρόκειται γιά ἕνα κείμενο γεμάτο ἐθνικιστικό δηλητήριο, ξέσπασμα σωβινιστικῆς λύσσας ἐναντίον τοῦ ἴδιου τοῦ ἰταλικοῦ λαοῦ πού «*δύσαξε τό γάλα μιᾶς λύκαινας*». Δύσκολα θά μπορούσε νά πιστέψει κανεῖς ὅτι αὐτός πού τό ἔγραψε εἶναι ὁ ἴδιος πού στό «*Φῶς πού καίει*» ἔχει μιá πόρνη πού λέει «*ἐγώ εἶμαι ἡ πα-*

ἀρχαιομαρξιστῶν στήν Ἀθήνα. Τόν Σεπτέμβρη τοῦ 44 δολοφονοῦνται στόν Βύρωνα οἱ φοιτητές σύντροφοί μας Σακελλαρίου και Παπάζογλου ἐνῶ μοίραζαν προκήρυξη πού καλοῦσε τό λαό ν' ἀγωνιστεῖ ἐναντίον στούς τσοιλιάδες τοῦ Ράλλη. Πιάσαν και δολοφόνησαν τόν ἡγέτη τῶν ἀρτεργατῶν σ. μας Καβαλλιέρο καθοδηγητή τῆς ἀπεργίας τῶν ἀρτεργατῶν τῆς Ἀθήνας τό Σεπτέμβρη τοῦ 1944. Στή Λάρισα δολοφονεῖται ὁ σ. Δαμαλᾶς πού ἦταν ἀπό τούς ἰδρυτές τοῦ ΕΛΑΣ τῆς περιοχῆς (...)».

«*Και συνέχισαν τίς δολοφονίες ἐναντίά μας συλλαμβάνοντας τίς ἀρχαιομαρξιστικές ἐπιτροπές πού πῆγαν νά συνεννοηθοῦν μαζί τους ἢ παίροντας τά ὀνόματά τους γιά νά τούς συλλάβουν ἐν καιρῶ. Τότε (23 Σεπτέμβρη τοῦ '44) πιάσανε-τούς σ. μας Πετοῖτη και Πετρούγλου στό Βύρωνα και Βεργῆ στά Πετράλωνα και τούς δολοφόνησαν ἐνῶ ἄλλους ὄσους μπόρεσαν δολοφόνησαν ἀργότερα κατά τά Δεκεμβριανά, ἢ τούς τράβηξαν ὁμήρους. Θά θυμᾶστε, σύντροφοι και συντρόφισσες, τίς παραμονές τῆς ἀπελευθέρωσης- στούς τοίχους τῆ μιᾶς ἔγραφαν οἱ σταλινικοί «*Ὁ Σπηλιωτόπουλος εἶναι προδότης*», τήν ἄλλη «*Πειθαρχεῖτε στό στρατιωτικό διοικητή Σπηλιωτόπουλο*» και τίς μέρες τῆς ἀπελευθέρωσης «*καλῶς ἦρθατε, γενναῖοι μας σύμμαχοι*», ἀπειθυνόμενοι στούς Ἀγγλους. Θυμᾶστε ἀσφαλῶς ὄλοι, ὅτι μόλις πάτησε ὁ Παπανδρέου τό πόδι του στό Κερασίνη ἀγκάλιασε τό Ζέβγο, τόν φίλησε και τοῦ εἶπε: «*Μπράβο, Γιάννη, καλά τά κατάφερες*» (Ριζοσπάστης). Ἐμεῖς τά καταγγείλαμε ὄλα αὐτά ἀμέσως και ἡ λύσσα τῆς ἡγεσίας τοῦ Σταλινικοῦ Κόμματος ἐναντίά μας, γιατί τήν ξεσκεπάσαμε, αὔξανε ὄλοένα (...)*».

«*Τό κόμμα μας σ' αὐτό τό διάστημα βρισκόταν κάτω ἀπό τήν πιό μαύρη παρανομία και οἱ ἀγωνιστές του κάτω ἀπό τήν πιό ἀγρία δίωξη. Ἀγωνιστές τοῦ ΕΛΑΣ πού ἀπλῶς ὑπῆρχε ἡ ὑπόνοια, ὅτι εἶναι ἀρχαιομαρξιστές δολοφονοῦνται πισῶπλατα μέσα σέ μάχες ἀπό φανατισμένα στοιχεῖα κατ' ἐντολήν τῆς ἡγεσίας.*

Τίς μέρες αὐτές πιάνεται ὁ σύντροφός μας Γιώργης Ζούρης, μέλος τῆς Γραμματείας τοῦ Π.Γ. τοῦ Κόμματός μας, και ὑπεύθυνος τοῦ παράνομου τυπογραφείου, δραπέτης τέσσερις φορές ἀπό φυλακές και ἔξοριές τῆς ἑλληνικῆς δημοκρατίας τοῦ ἰδιωνήμου, τέσσερις φορές ἐπί Μεταξά και δύο ἐπί Γερμανῶν πού τήν τελευταία ἔφυγε ἀπ' τά χέρια τους. Ὁ ἦρωας αὐτός τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τοῦ τόπου μας δολοφονεῖται ἀπ' τήν ἡγεσία τοῦ Σταλινικοῦ Κόμματος. Μέσα στό Δεκέμβρη ἐπίσης δολοφονοῦνται χιλιάδες ἄτομα φτωχοί βιοπαλαιστές, ἐργάτες, ὑπάλληλοι και διαφωνοῦντες μέ τή σταλινική ἡγεσία ἀγωνιστές. Γίνεται ἕνα πραγματικό αἱματηρό ὄργιο σέ βάρος ἀνευθύνων και ἀφίρονται ἐλεύθεροι βυτερα ἀπό δωροδοκίες, διάφοροι γνωστοί μεγαλοβιομήχανοι, τραπεζίτες, χωρῆς κανένας τραπεζίτης, μεγαλοβιομήχανος ἢ ἔμπορος νά ἐκτελεσθεῖ. Αὐτό δείχνει ὅτι ἡ σταλινική ἡγεσία ὑπηρετεῖ τό προνομιοῦχο ρωσικό στρώμα πού ταυτίζεται μέ τούς πλουτοκράτες τῶν ἄλλων χωρῶν. Αὐτή εἶναι ἡ ἐξήγηση, ὅτι ἐνῶ δολοφονεῖ χιλιάδες καταπιεζόμενους δέν δολοφονεῖ κανένα μεγαλόσχῆμο πλουτοκράτη. (...)».

τρίδα, εγώ είμαι ή θρησκεία πού βλογάει τούς επίσημους φονιάδες, εγώ είμαι ή τέχνη για τήν τέχνη»*.

Χιλιάδες άθώοι άνύποπτοι άνθρωποι σφαγήκανε δίχως νά ξέρουν γιατί, ούτε αυτοί ούτε εκείνοι πού έν ψυχρώ τούς έκτελούσαν. Όλόκληρες οίκογένειες έχουνε ξεκληριστεί μέ τό πρόσχημα τής συνεργασίας μέ τόν έχθρό, ένw στην πραγματικότητα κρύβονταν πίσω άπ' αυτά οίκογενειακά ή προσωπικά μίση.

Είναι γνωστή ή τραγική μοίρα τών Ιταλών στρατιωτών πού βρισκονταν στην Έλλάδα μέ τή συνθηκολόγηση του Μπαντόλιο. Ένα μεγάλο μέρος άπ' αυτούς πολέμησαν εναντίον τών γερμανών. Άπ' αυτούς άλλοι σκοτώθηκαν και άλλοι πιάστηκαν αιχμάλωτοι κι' άπ' αυτούς τούς αιχμαλώτους λίγοι ζήσανε. Ένα μικρό μέρος έμεινε πιστό στο Μουσολίνι και ένας μικρός αριθμός προσάθησαν σαν άτομα νά κρυφτούν. Βρέθηκαν αρκετοί Έλληνες πού μέ κίνδυνο τής ζωής τους τούς έκρυψαν και τούς έσωσαν. Αυτοί πού διακινδύνευσαν έτσι τή ζωή τους ήταν άπλοί άνθρωποι πού δέν άνήκαν σε καμιά έθνικιστική όργάνωση, ούτε δεξιά ούτε «άριστερά».

Στή Λάρισα μιά όλόκληρη Ιταλική, μεγάλη μονάδα, ή Μεραρχία «Πινερόλο», έρχεται σε συνενόηση μέ τούς Άγγλους και μέ υπεύθυνους του ΕΑΜ και του ΕΔΕΣ και προσχωρεί μέ τόν όπλισμό της στην «Αντίσταση», για γά πολεμήσει εναντίον τών γερμανών. Τό γεγονός είναι αναμφισβήτητα πολύ σημαντικό για τήν «Έθνική Αντίσταση», εάν αυτή πραγματικά ένδιαφερόταν για τόν πόλεμο εναντίον τών γερμανών. Έπρόκειτο για μιά καλά έξοπλισμένη και μέ σύγχρονα όπλα μεγάλη στρατιωτική μονάδα. Και ακόμα σχετικά μέ τούς Ιταλούς στρατιώτες, εάν τό ΕΑΜ ήταν ένα λαϊκό κίνημα πού έμπνέονταν στοιχειωδώς από τίς έστω και πιό συγχισμένες και άλλης ιστορικής έποχής ιδέες, όπωσδήποτε θά μπορούσε νά τούς έπηρέσει και νά τούς πάρει μέ τό μέρος του.

Τί έκανε τό ΕΑΜ-ΕΛΑΣ μās τό λέει ό Σόλων Γρηγοριάδης στην 'Ιστορία του, σελ. 69-70, 2ος τόμος, Κατοχή-Άπελευθέρωση: «Ήταν δράδν της 4ης Όκτωβρίου 1943 όταν στο Κοινό Γενικό Στρατηγείο τών άνταρτών στο Περούλι, ξαφνικά ό Ιταλός στρατηγός Ίνφάντε κυκλώθηκε από μιά ομάδα έλασιτών και διατάχτηκε νά παραδώσει τό άτομικό του περίστροφο. Άπό τή στιγμή εκείνη ή Μεραρχία Πινερόλο αλλάζει ρόλο: από συμπόλεμος γίνονταν αιχμάλωτος. Αρχίζει έτσι πάνω στην Πίνδο ό τελικός επίλογος της 11ης Ιταλικής στρατιάς. Εκείνες τίς ώρες όλα τά τμήματα της Μεραρχίας πού διατηρούσαν τόν όπλισμό τους άφοπλίζονται από δυνάμεις της 1ης Μεραρχίας του ΕΛΑΣ χωρίς καμιά αντίσταση... Ή μοίρα τών άφοπλισθέντων Ιταλών από τήν ήμέρα εκείνη ύπήρξε τραγική. Αφέθηκαν σε οίκτρα στρατόπεδα, σε τρύπες ή λασποκαλύβες. Ό βαρύς χειμώνας της Πίνδου έπεσε πάνω τους σά θεομηνία. Κνηνημένοι μέ πανικό από δώ και από εκεί

* Τά πιό εκλεκτά έργα του και από τήν άποψη τής τέχνης και από τήν άποψη του προοδευτικού και επαναστατικού περιεχομένου τους, ό Βάρναλης τά έγραψε μέχρι τό 1930. Τότε ήταν κι' αυτός και τά έργα του ό στόχος τών πιό ήλίθιων επιθέσεων του «Ριζοσπάστη». Για τό διήγημα «Ό λαός τών μονούχων» γιατί στους μοιραίους γράφει «δτι κανένα στόμα δέν έλεε ακόμα ποιός φταίει», ένw «ώς γνωστόν» τό είπαν ό Μάρξ, ό Λένιν και ό Στάλιν. Ό Βάρναλης, ό πραγματικά μεγάλος αυτός επαναστάτης ποιητής, γίνεται και για τό «Ριζοσπάστη» και τό ΚΚΕ μεγάλος από τότε πού και αυτός, όπως και τόσοι άλλοι διανοούμενοι, στρατεύεται, δηλαδή τά γραφτά του πρέπει να συμφωνούν μέ τή γραμμή. Μεταμορφώνεται τό ΚΚΕ από διεθνιστικό σε έθνικιστικό, πρέπει κι' αυτός νά κάνει τό ίδιο κι' ακόμα νά τό ξεπεράσει. Όποιος άμφιβάλλει, εκτός από τά γεμάτα έθνικιστικό δηλητήριο χρονογραφήματά του στην «Πρωία» του 1940-1941, ως κάνει μιά σύγκριση τών πρώτων εκδόσεων του «Φώς πού καίει», του «Ό Σολωμός χωρίς μεταφυσική» και «Οί σκλάβοι πολιορκημένοι» μέ τίς κατοπινές εκδόσεις τών ίδιων έργων του.

μέ τις άπαιστες έκκαθαριστικές έξομήσεις τών γερμανών, έγκαταλεμμένοι από τούς πάντες, - από τούς άγγλους πού καθυστεροῦσαν τήν άποστολή του ποσοῦ τής μισής λίρας τόν μήνα γιά τόν καθένα λόγω δυσκολίας έπικοινωνίας και από τόν ΕΛΑΣ λόγω τών συνεχών άγώνων του - θερίστηκαν ομαδικώς. Κατά δεκάδες μάζευαν τούς νεκρούς στους άπάνθρωπους καταυλισμούς τους κάθε πρωί και τούς ρίχναν σε ομαδικούς τάφους».

Έκεινο πού δέν γράφει ο συγγραφέας είναι ότι δέν τούς άφόπλισαν μόνον, αλλά τούς πήρανε και τις χλαίνες και τις κουβέρτες και τις άρβύλες, «για να ντύσουμε και ποδέσουμε τούς δικούς μας». Αυτό ήταν ένα έγκλημα και μία άτιμία πού δέν έχουν τό προηγούμενό τους. Μόνον οι σταλινικοί θά μπροῦσαν να τό κάνουν και κανείς άλλος. Αυτά πού γράφει ο συγγραφέας σε παρένθεση για τήν καθυστέρηση τής μισής λίρας τών άγγλων και τών συνεχών άγώνων του ΕΛΑΣ δέν λένε τίποτε και δέ ξερει κανείς γιατί τά γράφει. Τι θά τήν έκαναν τή μισή λίρα οι Ιταλοί στρατιώτες στή κατάσταση πού βρίσκονταν; Τό γεγονός, τό άσύλληπτης φρίκης και κτηνωδίας γεγονός, είναι ότι μία μεγάλη στρατιωτική Ιταλική μονάδα προσχωρεί στήν «Έθνική Αντίσταση» για να πολεμήσει μαζί της έναντι των γερμανών και τούς στρατιώτες αυτής τής μονάδας, ο ΕΛΑΣ, ή «ένοπλος δύναμη του προοδευτικού, δημοκρατικού, σοσιαλιστικού κινήματος», τούς επιτίθεται αιφνίδια, ύπουλα, τούς άφοπλίζει, τούς γδύνει και τούς άφίνει να πεθάνουν από τήν πείνα, τό κρύο και τά βόλια των γερμανών.

Μία ακόμη εικόνα για τό πώς έγινε ο άφοπλισμός τής Μεραρχίας Πινερόλο δίνει ο ταγματάρχης Δ. Μπαλλής, έπιτελάρχης τότε τής 1ης Μεραρχίας του ΕΛΑΣ: «Τό διεσπαρμένο ύλικό των Ιταλών στήν περιφέρεια Μουζακιού-Γκάνας δέν κατορθώθη να περισυλλεγεί κανονικά. Αντάρτες, έφεδροελασίτες και κάτοικοι τής περιφέρειάς κατακράτησαν ύλικά, όχι μόνο από τά διεσπαρμένα, αλλά και από τόν άτομικό ίματισμό των άξιωματικών και όπλιτών. Επί μακρόν χρόνον στήν περιφέρεια αυτή εύρίσκοντο Ιταλικά ύλικά, ίσως δε και σήμεραν ακόμη κάτοικοι τής περιφέρειάς αυτής να έχουν μέρη ιπποσκευών, σαγών, τροχούς και πιστόλια από τά πλιατσικολογήματα τής 14ης Οκτωβρίου 1943». (Δ.Μπαλλή, «Ο ΕΛΑΣ στή Θεσσαλία», Έκδόσεις «Σύγχρονη Έποχή», 1981, σελ. 129). Αυτό και μόνον άρκεί για να δείξει ότι αυτό τό «κίνημα» δέ είχε και δέν μπορούσε να είχε καμιά σχέση με τά κινήματα και τούς άγώνες των λαών για τήν απελευθέρωσή τους.

Στά «προοδευτικά», «δημοκρατικά» κ.λ.π. μέτρα του ΕΑΜ στον «έθνικοαπελευθερωτικό» του πόλεμο ήταν και ή έκτέλεση των αιχμαλώτων. Όσους γερμανούς ή Ιταλούς στρατιώτες πιάνανε αιχμαλώτους τούς έκτελοῦσαν, πολλούς τούς σφάζανε. Όσους αυτομολοῦσαν τούς κλείνανε σε στρατόπεδα κι' αν έδειχναν «καλή διαγωγή» τούς χρησιμοποιούσαν για «βοηθητικές ύπηρεσίες». Όποιος άμφιβάλλει γι' αυτά άς διαβάσει τό βιβλίο του στρατιωτικού άρχηγού του ΕΛΑΣ Σ. Σαράφη: «Ο ΕΛΑΣ».

Η «συλλογική ευθύνη» δέν ήταν μόνον άρχή των ναζί, αλλά και του ΕΛΑΣ: Η Κ.Ε. του ΕΛΑΣ με άνακοίνωσή της στήν Αθήνα στις 7-12-1943, σχετικά με τά Τάγματα Ασφαλείας, έλεγε: «Θά συλληφθοῦν οι οικογένειες των έμπνευστών, οργανωτών και έκτελεστών και θά δημοτεῦν οι περιουσίες τους, στις περιοχές τής Έλεύθερης Ελλάδας» («Κείμενα Έθνικής Αντίστασης», Έκδοση Ιστορικού Τμήματος τής Κ.Ε. του Κ.Κ.Ε., «Σύγχρονη Έποχή», Αθήνα 1981, 1ος τόμος, σελ. 282).

Η «Έθνική Αντίσταση» έλυσε ή σχεδόν έλυσε τό ζήτημα των μειονοτήτων. Ο Ζέρβας έξόντωσε όλους τούς άλβανούς τής Θεσπρωτίας, όσους δέν πρόλαβαν να περάσουν στήν Άλβανία. Και ο ΕΛΑΣ, τόν Οκτώβρη του 1944, συστηματικά κατεδίωξε και σχεδόν έξόντωσε τούς άνδρες του Γκάτσεφ, πού κι' αυτοί πολεμοῦσαν τούς γερμανούς.

